

Alla Stjärnbilder

Hans Carling 9/9 2012

Innehållsförteckning

Alla Stjärnbilder	1
<i>Inledning</i>	2
Antika stjärnbilder	3
Hermes Trismegistos	6
<i>Stjärnbilder</i>	6
De romerska stjärnbilderna enligt Manilius	12
De romerska stjärnbilderna enl. Firmicus	14
De grekiska stjärnbilderna	16
Stjärnbildernas betydelse i astrologi och folkstro	21
Stjärnbilder hos Roscher, m.fl.	37
Vintergatan	49
<i>Bibliska namn</i>	56
<i>Icke religiösa lokalnamn</i>	57
<i>Vintergatan som världsträd och nornerna (enligt Eddan)</i>	59
<i>Asken Yggdrasil</i>	60
<i>Häxor</i>	64
De indiska månstationerna med motsvarande stjärnbilder	65

Inledning

De grekiska astronomerna kände 48 stjärnbilder. Tolv av dessa var de i djurringen, och de andra 36 låg utanför, norr eller söder om zodiaken. Vi vill senare redogöra för dessa 48 stjärnbilder och vilka sagor som förknippades med dem. Men först något om s.k. *Sphaera barbarica*. Man har också i grekiska texter funnit namn på andra stjärnbilder än dessa 48. Grekerna kallade dem *Sphaera barbarica*, dvs icke-grekiska stjärnbilder och man uppgav dem härstamma från Babylon m fl platser. Dylika stjärnbildsförteckningar lyder ungefär så:

Väduren: I den första dekanen uppgår Athena och Valens stjärta och en tredjedel av triangeln och den hundhövdate och den som bär lampan och till sist huvudet på katten i tolfte timmen.

I den andra dekanen uppgår Andromeda och mitten av Valen och Gorgo och Perseus och liesvärdet och hälften av triangeln och mitten av katten i tolfte timmen. osv.

Flera dylika förteckningar finns återgivna i *Franz Boll, Sphaera, Leipzig 1903*.

De romerska stjärnbilderna anslöto sig delvis till de grekiska men det finns stora skillnader. Vi lämnar här nedan namnet på de av *Manilius* angivna stjärnbilderna. Han uppges för ha varit bibliotekarie hos kejsare Augustus¹.

De egyptiska stjärnbilderna finnas bevarade på fynd från 1300-talet f Kr. Här vill vi visa ett utdrag av en stjärnbildsförteckning som påstås härstamma från *Hermes Trismegistos*. Den är visserligen från 500-talet e Kr och innehåller mycket från den grekiska stjärnhimlen men är genom sin omfattning värd att publicera. Den finns komplett

¹ (*Manilius Astronomica*, utg. The Loeb class. libr.) Vidare lämnar vi namnet på de av *Maternus Firmicus* antecknade stjärnbilderna. Han var romersk guvernör och levde på 400-talet e Kr. Hans bok, *Matheseos Libri VIII* finns i engelsk översättning. (Noyes press, New Jersey.)

utgiven på latin av *Wilhelm Gundel*, *Neue astrologische Texte*, München 1936.

En liknande kompilatör är araben *Abu Masar*, vars ‘Stora Inledning’ består av grekiskt, indiskt, persiskt och semitiskt gods. Den finns publicerad i Franz Boll, *Sphaera* 1903:491-539.

Den kanske mest omfattande moderna förteckningen över stjärnbilder från hela världen finns i *Richard Hinckley Allens* bok; *Star names*, men en god översikt över de antika stjärnbilderna finner man också i *Roschers* stora lexikon över grekisk och romersk mytologi VI under ”Sternbilder”.

Indierna nyttja 27 stjärnbilder som de kalla *Naxatras* ”månstationer”. De finnas bl a återgivna hos deras kändaste astronom *Varáha Mihira* i hans bok *Brhat Játaka*. (400-talet e Kr).

(I tysk översättning. Atair Verlag, Hamburg 1925). Dessa månstationer har också givit namn åt indiernas månader. Månaderna har sina namn efter den stjärnbild som fullmånen för tillfället står uti. Detta kan man jämföra med påskberäkningen i Europa, där man bestämmer kyrkoåret efter påskfullmånen.

De antika stjärnbildsförteckningarna utgick från zodiaken. Varannan timme uppgick en ny stjärnbild och de övriga bilder som uppsteg över horisonten ungefär samtidigt, till vänster eller höger om zodiaken, räknades som tillhöriga denna. Ett exempel: då Oxen stiger upp över horisonten, synes Orion till höger därom. Detta uttrycktes så att: ‘Orion uppgår i Oxen’. Man samordnade alla stjärnbilder med samma längd, utan hänsyn till om de låg på norra eller södra stjärnhimlen.

Antika stjärnbilder

[Tagna ur Franz Bolls *Sphaera*. Kamateros och Laurentianus texter mot slutet av varje stycke.]

♃ **Väduren.** *Athena* skapar visa, kloka och dem som bygger. *Cetus*, *valen* skapar fångvaktare. *Triangeln*, byggmästare och dem som drar streck till sin hjälp. *Ljusbäraren.* *Andromeda* för dem som är fjättrade. *Gorgo (Medusa).* *Perseus med liesvärd.* *Kassiopeia på sin tron*, rörda och skakade människor. *Fiskaren* skapar jägare. *Kepheus*,

folk som äro rörda av deltagande. *Okeanos*. *Pegasus*, stalldrängar, åsnedrivare.

♄ **Oxen**. *Orion med svärd*, råder över härmän. *Plejaderna*, *Sju-stjärnan*, råder över bönder och rorsmän. *Lämningarna efter den döda kvinnan*. *Den med hundhuvud som håller den nakna statyn*. *Skaftet*. *Hästkarlen och kusken*, mulåsnedrivare. *Vagnen*. *Geten*. *Hyaderna*, för dem som ger vatten och tjänar i badstugor. *Osiris*. Skeppet och draken däri.

♃ **Tvillingarna**. *Kusken*, *Vagnen*, *Hjulet*. *Hunden*. *Herakles och ormen som drivs upp i trädet*, (=Hesperiderna). *Apollon och Lyran*. *Trefotade stolen*, läkare, drömtydare, skalder. *Lilla björn*. *Hippokentauren* läkare. *Draken* fångvaktare. *Den på knä stående*, murare. *Skeppet*. *Satyrens ända*, folk som gör narr och flinar. *Delfinen*, sjömän, dykare. *Skeppet med apan*, skådespelare. *Ormtjusaren*, jägare och fågelfångare. *Fågeln*.

♁ **Kräftan**. *Lilla björn*. *Satyren med klubba*, nakna, klädtjuvar, sorglösa. *Musa med lyra*. *De tre chariterna* dygdiga, fagra. *Björnens svans*. *Skalbaggen*, visa. *Krubban med mycket foder i*. *Åsnorna lösa*, utan ledare. *Argo*, sjömän som lidit skeppsbrott. *Molnet*, den dimmiga stjärnhopen. *Stora hund*, hård strid. *Mannen i mastens topp*. *Hydrans stjärt*, mjölnare, vattenledningsbyggare.

♏ **Lejonet**. *Den med hundansikte; bågskytten*, rånare, svekfulla. *Skeppet*. *Hydran*. *Guden som håller händerna framräckta*. *Bägaren*. *Cymbalen*, harpolekare, dansare. *De frygiska flöjtblåsarna*. *Kusken som håller hjulet och gossen som följer honom*. *Hydrans rygg*, trädgårdsmästare, fågelfångare, tvättare. *Lilla hund träto-lystna*. *Korpen*. *Lilla björn*. *Kronan*. *Vargen*, tjuvnad, stöld. *Typhon*, tysta, dumma och falska. *Ormbäraren* för dem som dräper vilda djur. *Den unga flickan*.

♎ **Jungfrun**. *Gudinnan som sitter på sin tron och diar ett barn*, det är *Isis* och *Horos*. *Axet*, (=Spica) rika och blomstrande. *Hydrans huvud*, badstuguvakter. *Korpen*, talare, skrivare. *Hydrans stjärt*. *Bootes*, (=Björnvaktaren). *Den tjurhövdade*. *Plogkarlen*. *Födelsegudinnan*, rättvisa, som kan spå. *Skördekniven*.

♋ **Vågen**. *Hades*. *Musan med lyra*. *Färjkarlen*. *Acherusiska sjön* och skeppet med dödsallar. *Skeppet och mannen som ligger ned däri*, skeppare. *Kusken och gossen*. *Kentauren*, strävsamma, vetenskapligt sinnade. *Källan*. *Torget*, *Ariadne*. *Kvinnan*, liggande ned i brudsängen, fagra, de som vila sig. *Norra kronan*. *Två skallar i him-*

len som kallas *Basilis*. *Adonis*. *Pyramiden*. *Kronos ansikte*, avundsjuka. *Den sårade (i) handen*. *De tre hjältarna = Ballister*, befordrar visdom. *Kusken, hjulet och geten*. *Två dödsallar*, svekfulla och onda.

♁ **Skorpionen**. *Hygieia*. *Kentauren*. *Asklepios*. *Kentauren som bär på en hare*, härmän. *Hunden*. *Ormbäraren*, dödar vilddjur, läkare. *Himla-skådaren*. *Altaret*, präster, hud-flängare som slakta djur.

♆ **Skytten**. *Skyttens pil*, skyttar. *Guden med nerböjt huvud som kallas "den olycklige"*. *Talas och Korpen som rör vid hans huvud och hunden, bortvänd*. *Kepheus som ger högra handen åt vilddjuret*. *Argo*, och *den öppna sjön*, sjöfarare. *Fågeln som breder ut sina vingar*. *Delfinen*, dykare. *Stora Björn*. *Pilen*. *Kungens ansikte*. *Höken*.

♋ **Stenbocken**. *Argo*. *Stora björn*. *Nereus*. *Lyran*. *Stora fisken*. *Födelsegudinnan*, sittande på tronen. *Vinrankan*. *Hjulet*. *Rökelsekaret*, (=altaret) hudflängare, skärare, mördare. *Den huvudlöse guden som bär sitt eget huvud*. *Den huvudlösa ormen*. *Den huvudlösa duvan*. *Vingården*, för dem som odlar och gör vin, druckna. *Eridanos=floden*. *Kronan*, *Ariadnes gästbud*, glädje. *Svanen*, sångare. *Musen*, en orenhet i hushållet. *Örnen*.

♌ **Vattumannen**. *Eridanos*, vattenkvarnsbyggare, mjölnare. *Den som håller i vattenskålen*. *Hästämjaren*, som driver boskap och ger hästar mat på fältet. *Den som håller två ormar*. *Stora fågeln*. *Svanen*. *Vargen som biter av höger hand på hästämjaren*, rånsmän. *Pegasus*. *Hebe=ungdomen*. *Två drakar*. *Lyran*. *Argos mast i full blom*. *Stora fisken som rör vid stenbockens stjärt*, ger sjukdom. *Älven*.

♍ **Fiskar**. *Pegasus*. *Den bevingade hästen*. *Hjorthuvudet som har två ormar i näsborrarna*, offerpräster, läkare. *Linnet*. *Den knästående*, *Herakles*, skomakare, murare. *Metreven*, fisknätet av lin. *Sjöodjuret*, *Ketos*. *Treudden*, *ljustret*. *Krokodilen*, skapar våldsamma. *Andromeda*, för dem i fjättrar.

Hermes Trismegistos

Stjärnbilder

(500-talet. Utg. av W. Gundel.)

Väduren

- 1° *Fiskaren*, sittande på en havsklippa.
- 3° *Gorgo*.
- 3° *Hundhuvudet som bär en ljusstake*.
- 3° *Floden*.
- 3°- 4° *Pallas*, ger kunskap om byggnad.
- 6° *Fiskarnas knut*, fångvaktare.
- 6°-7° *Valen*.
- 1°-6° *Vagnen*.
- 8°-10° *Perseus*, flygande med nedböjt huvud.
- 9° *Vädurens mun*.
- 11° *Kassiopeia*.
- 7°-12° *Cupido*, omfamning med fagra kvinnor.
- 13°-15° *Andromeda*, upphängd i fjättrar, skapar hängda i galgen.
- 10°-15° *Höjdläget*
- 16°-18° *Cetus*, valen.
- 18° *Vädurens länder*, fångvaktare.
- 18° *Vädurens gördel*.
- 14°-20° *Trehörningen*, bönder.
- 15°-20° *Ljusbäraren*.
- 21°-23° *Oceanus*.
- 23° *Svansens ända*, blommors bindande.
- 24°-25° *Trehörningen*, byggmästare, stenhuggare.

Oxen

- 1°-3° *Plejaderna*, stormande väder.
- 3° *Gorgo*.
- 4° *Perseus huvud*.
- 4°-7° *Hyaderna*, rörläggare, vattenverksbyggare.
- 7° *Oxens knäbog*.
- 1°-8° *Cupido*.
- 8°-11° *Kusken*.
- 12°-14° *Kusken, hållande ett hjul*.
- 15°-16° *Hyaderna*.
- 15°-16° *Orion med svärdet mitt emot Antares*.
- 16° *Jorden*.
- 18°-20° *Skeppet och den döde draken, jorden*.
- 21°-23° *Guden som håller skeppet*.
- 22° *Vattenströmmens början*.
- 23° *Orions vänstra fots tå*.
- 25°-27° *Vattnet*.
- 28°-29° *Amazonen*.
- 28°-30° *Björnen*.
- 28° - *Orions bälte*.

♊ Tvillingarna

- 1° *Kusken över vagnen och två hästar och en vagn*.
- 1° *Den mellersta i Orions bälte*.
- 1°-2° *Cetus stjärta och Hercules, Vinden*.
- 3° *Vinden*.
- 3°-5° *Hippokentauren och Apollo*.
- 6° *Kusken*.
- 1°-6° *Lugnet*.
- 6°-7° *Draken, björnen och jägaren*.
- 8°-10° *Theseus, stående på knä*.
- 11°-12° *Skeppet och kronan, skådespelare och skämtare*.
- 13°-15° *Theseus*.
- 13°-18° *Faunen med klubba, härmän*.
- 13°-17° *Kronan, fågning*.
- 19°-20° *Ormen*.
- 21° *Hunden*.
- 21°-22° *Hönan och Ceti stjärta*.

20°-25° *Trefoten, harpan och bågaren*, siare, skalder, läkare.
22°-27° *Gene?*
26°-28° *Kusken*.
29°-30° *Delfinen och Satyren*.
28°-30° *Coniunctio, samgång*.

Kräftan

1°-2° *Skeppet och herden*.
3°-5° *Roddaren, lejonets gap*, sjömän som kliver upp i masten och ger tillkänna land, vind och fana.
6°-7° *Källan, två åsnor*.
4°-7° *Molnet*, skapar blindas.
7°-8° *Krubban*.
9°-12° *Dimman, molnet*.
13°-15° *Hundstjärnan*, män i strid, skapar sorg och harm.
16°-17° *Satyren*, nakna rånare, listiga.
18°-20° *Tre gratier*, fågling, rikedom.
21° *Lejonets nos*.
22°-23° *Hydrans huvud*.
21°-23° *Björnens eftersta lemmar*.
21° *Hundstjärnan*.
24°-26° *Skalbaggen*.
22°-26° *Jupiters höjdpunkt*.
27°-30° *Hydrans stjärt*, fiskare, vattenrörsbyggare, badstuguvårdare.
29° *Gudarnas bröllop*

Lejonet

1°-2° *Hydran, kusken och skeppet*, ört-växtsamlare.
3° *Hydrans början*.
4°-5° *Korpen och bågaren*.
5° *Lejonets svans*.
8°-10° *Draken*, skapar skilsmässa.
8° *Platsen, området*.
11°-12° *Den frygiske flöjtblåsaren*.
13°-15° *Kronan*.

18° *Lejonets man.*
21°-22° *Hydran.*
23°-25° *Tvättskålen, lavatorium.*
26°-27° *Höken.*
28°-30° *Typhon.*

Jungfrun

1° *Axet.*
1°-2° *Vägen.*
4°-6° *Svärdet.*
7°-10° *Den som bär en liten harpa.*
12°-13° *Lucina, bärande barn, kallas omtanke om lagen.*
16°-18° *Frygiern som smider en plog.*
19°-23° *Jungfrun över Hydrans stjärt.*
18° *Korpen.*
24°-26° *Underjordens rådgivare, Pluto, kroppars och själers särskilnad.*
27°-30° *Den oxhövdade.*
29°-30° *Lyktan.*

Vågen

1°-3° *Kvinnan som ligger i sängen.*
0° *Axet.*
0° *Björnstjärnan och oxplöjaren.*
4°-6° *Saturni och Apollons masker.*
7°-10° *Cheiron.*
11°-12° *Adonis och Venus.*
10°-11° *Necessitas.*
13°-15° *Auriga, kusken.*
12°-14° *Turbatio=jäsning.*
15°-25° *Kronan.*
16°-18° *Baldister.*
19°-22° *Två hlöpare som håller en dödskafe och en krona.*
23°-24° *Vulcanus.*
22° *Ormens huvud i ormbäraren.*
20°-28° *Skeppet och han som ligger till sängs, (bords).*

20°-30° *Två dödsfall, vagnen, bocken, Acherusiska träsket och acherusiska båten, (Navicula).*

Skorpionen

1° *Hippokentauren som bär haren.*
5°-7° *Himlaskådaren, de som spår efter stjärnorna.*
8°-10° *Ormbäraren och läkaren (Aesculapius) och hälsan, (Sanitas) och två drakar, skapar läkare och dem som dräper vilddjur.*
12°-18° *Hunden och oxhuvudet.*
13°-15° *Fastan, Abstinencia.*
24°-25° *Crater, skålen.*
26°-30° *Ugnen, turibulum, präster som blotar, kött-varu-säljare.*

Skytten

1°-5° *Udden av skyttens spjut, det skapar skyttar.*
6°-10° *Atlas och Höken.*
11°-15° *Skeppet och havet, sjömän.*
16°-20° *Chiro, hållande Kephei hand, spådomsfågeln och björnens huvud.*
18°-19° *Skyttens öga.*
20° *Harpan, de som älskar sånger.*
21°-23° *Delfinen och södra kronan, goda simmare, sjöfärder.*
22°-26° *Himlaskådaren, de skall vörda Gud.*
27°-30° *Höken och jägaren.*
19°-29° *Ödet, Fortuna.*

Stenbocken

1°-3° *Altaret, stekare, de som blotar.*
6° *Lyran, stenbockens mun pipare, harpolekare.*
4°-7° *Nereus, korpen, Satyren.*
7° *Örnen*
8°-10° *Stora ormen som rör vid Eridanos.*
7°-14° *Spjutet, folkens jäsning.*
11°-14° *Ariadnes krona, folkets glada liv.*
15°-17° *Åkern, vingårdsmän.*

18°-19° *Duvan utan huvud.*
20°-21° *Musen.*
22°-27° *Delfinen.*
24°-25° *Ormen utan huvud.*
26° *Björnhonan.*
27° *Svanen, folk med sött tal.*

Vattumannen

1° *Hästarna som grå före vagnen.*
1°-3° *Eridanus.*
4°-7° *Ibisfågeln och två drakar.*
8°-10° *Ulven som slukar häst-tämjarens hand*
5°-9° *skapar dem som håller djur i stall och föder upp hästar.*
10° *Södra fisken.*
11°-13° *Hästämjaren.*
12° *Hönan.*
8°-12° *Föda, mat.*
16°-19° *Hälften av hästen.*
20° *Ibisfågeln.*
22°-26° *Två drakar.*
25° *Svinet.*
24°-26° *Svanen.*

Fiskarna

1°-3° *Pegasus.*
4°-6° *Krokodilens stjärt.*
7°-9° *Hjorthuvudet som slukar den tvehövdade drakan.*
14° *Linet.*
16°-18° *Hunden, ulven.*
16° *Fröet, åkermän och bönder.*
25°-27° *Theseus på knä.*

De romerska stjärnbilderna enligt Manilius

Väduren

- 4° *Argo* sjömän.
- 10° *Orion*, folk som jäktar.
- 15° *Kusken*, vagnstyrare.
- 20° *Geten*, *Haedi*, lättsinniga
- 27° *Hyaderna*, svinaherdar.
- 30° *Capella*, djur som betar.

Oxen

- 6° *Plejaderna*, kvinnliga.

Tvillingarna

- 7° *Haren*, jonglörer.

Kräftan

- Orions bälte*, *Iugulae*, jägare.
- Lilla hund*, *Procyon*, hundälskare.

Lejonet

Hundstjärnan, *Canicula*, brushuvuden.
30° *Bägaren*, *Krater* drinkare.

 Jungfrun

5° *Kronan*, trädgårdsmästare.
10° *Spica*, axet bönder.

 Vågen

8° *Pilen*, bågskyttar.
Haedus, *geten*, de som lägger sig i andras angelägenheter.
26° *Lyran*, musiker.

 Skorpionen

8° *Altaret*, präster.
12° *Kentauren*, veterinärer.

 Skytten

5° *Björnstjärnan*, *Arcturus*, vårdare.
30° *Cygnus*, *svanen*, fågelfångare.

 Stenbocken

Ormbäraren, ormskötare.
Södra fisken, pärlfiskare.
Lyran, *fides*, bödlar, plågoandar.
Delfinen, simmare.

 Vattumannen

Kepheus, tragiker.
12° *Örnen*, *Aquila*, rånare.
20° *Kassiopeia*, guldsmeder.

 Fiskarna

12° *Andromeda*, bödlar.
21° *Hästen*, hästkarlar.
Engonasin, den knästående, kringstrykare.
Valen Cetus, fiskhandlare.
SLUT
Stora björn, björntämjare.

De romerska stjärnbilderna enl. Firmicus

Väduren

Argo, skeppare. *Orion*, folk som jäktar. *Auriga*, kusken, hästtämjare.
Haedus, geten, allvarliga, svikliga. *Hyaderna*, grälsjuka, upproriska,
kofösare. *Geten, Capra*, fega, nyfikna.

Oxen

Plejaderna, vällustingar.

Tvillingarna

Haren, de som löper i kapp, svärdsfäktare.

Kräftan

Orions bälte, Jugulae. Procyon, lilla hunden, jägare.

Lejonet

Sirius, stora hund, galna brottslingar. Bägaren, de som gräver och bevattnar vingårdar och fält.

 Jungfrun

Kronan, för dem som bekransar och smyckar sig. Spica, axet, de som odlar och skördar fält, mjölnare, bagare.

 Vågen

Pilen, jägare, här-män. Floden Styx. Haedus, geten

 Skorpionen

Altaret, präster. Kentauren, kuskar, hästkarlar, veterinärer.

 Skytten

Arcturus, björnvaktaren. Svanen, Cygnus, fågelfångare, sångare.

 Stenbocken

Ormbäraren, ormtjusare. Delfinen, simmare, lindansare. Lyrans. Kepheus, stränga, allvarliga.

 Vattumannen

Örnen, bödlar, härmän, ohrädda. Kassiopeia, guld-smeder, juvelrare.

 Fiskarna

Andromeda, brutala. Hästen, hästkarlar. Den knästående, listiga. Cetus, sjöodjuret, fiskare. Stora björn. Ålen. Lygnus.

De grekiska stjärnbilderna

N=norra stjärnhimlen, S=södra.)

Väduren¹, Υ

Kepheus², N.

Kassiopeia³, N, $\Upsilon 2^\circ$ - $\Upsilon 1^\circ$.

Andromeda⁴, N.

Perseus⁵, N, $\Upsilon 26^\circ$ - $\Upsilon 16^\circ$.

Medusa⁶, Gorgo $\Upsilon 29^\circ$.

¹ Väduren med den gyllene ullen som talade med mänsklig stämma. Dess skinn hängdes av Zeus upp i Ares lund.

² Andromedas fader.

³ Andromedas sörjande moder, känd som W på himlen. Av grekerna ansedd för att vara ett Σ "sigma".

⁴ En olycklig jungfru, fastkedjad vid en klippa i havet, vaktades av sjöodjuret, Ketos (valen).

⁵ Hjälden, Zeus' och Danae son. Den olyckliga modern, Danae, sattes samman med barnet Perseus ut på havet för att dö, men kom till ön Seriphos, där han växte upp. Motiv: Perseus kom susande genom luften och befriade Andromeda. Han hade osynlighetskappa, bevingade skor, Medusa-huvudet och ett böjt svärd i händer. Senare i livet dödade han ofrivilligt sin morfader, Akrisios med en diskus.

⁶ En av de tre gorgonerna. Dessa bodde längst ut i väster. Medusa var moder till Pegasus. Vid hennes åsyn förstenades alla. Perseus avhögg hennes huvud med bortvänt ansikte genom att se på henne som spegelbild i sin blanka sköld.

Triangeln, N, Υ 11°-16°.
Cetus¹, S, χ 4°- Υ 17°.
Eridanos, S, Υ 0° (den yttersta i floden) - 18°.

Oxen², φ

Perseus, N.
Plejader³ 3°.
Hyader⁴ 10°.
Kusken⁵, N, φ 22°- Π 2°.
Capella⁶, geten φ 25°.
Orion,⁷ S φ 14°- Π 7°.
Eridanos, S, Υ 0°- φ 18°.
Haren, S, φ 16°- Π 2°.
Stora hund⁸.

Tvillingar⁹ Π

Kusken, N.
Lilla björn, N.
Stora björn, N.
Orion, S.
Haren, S.
Stora hund, S, Π 9°- Θ 2°.
Sirius Π 17°.
Lilla hund, S, Π 25°-29°.

¹ Sjödjuret som vaktade Andromeda.

² Den 1) till tjur förvandlade Zeus då han besökte Europa eller 2) den kretensiska tjuren som hämtades av Herakles.

³ Duvor eller Atlas döttrar som jagas av Orion.

⁴ Atlas döttrar som sörja för sin broder, Hyas´ död.

⁵ Ansågs vara solgudens son, Phaeton, eller Erichthonios.

⁶ Geten Amaltheia gav den nyfödde Zeus näring och di.

⁷ Jätten, jägaren med sin hund som förföljer Plejaderna. Han var Poseidons son, som kunde gå på vattnet. Då han förgrep sig på Merope straffades han med att hans ögon stacks ut och han kastades ut på stranden. Han gick över havet och kom till Hephaistos som gav honom en vägvisare som hjälpte honom till solens land, där han återfick sin syn.

⁸ Orions hund.

⁹ De antika förf. nämner flera tvillingpar; Amphion och Zethos och Kastor och Pollux. De sistnämnda representerar växlingen mellan dag och natt.

Argo¹, S, Υ 4° - 18°.

Kölen Ω 8°.

Kräftan² Θ

Lilla björn, N, Υ - Θ 26°.

Stora björn,³ N, Υ 25° - Ω 29°.

Åsnorna⁴, krubban 10°.

Hydran, S, Θ 13° - Ω 13°.

Argo, S.

Lejonet⁵ Ω

Regulus⁶, 3°.

Stora björn⁷, N.

Hydran⁸, S, Θ 13° - Ω 13°.

Bägaren, S.

Argo.

Jungfrun⁹ η

Björnvaktaren,¹⁰ N, η 2° - Ω 8°.

Bägaren, S, Ω 26° - η 9°.

Korpen, S, η 13° - 20°.

Hydran, S, Θ 13° - η 13°.

Spica, axet, η 26°.

Vågen Ω

¹ Hjältarnas skepp som kunde tala och flög fram över böljan.

² Kräftan som knep Herakles i hälen då han kämpade mot lerneiska hydran.

³ Kallas vagnen, plogen eller höstvagnen.

⁴ Åsnorna som bistod gudarna i kampen mot titanerna.

⁵ Det nemeiska lejonet som besegrades av Herakles.

⁶ Kungsstjärnan.

⁷ Kallisto, björnhonan som förföljdes av sin son, jägaren Arkas (= Björnvaktaren, Bootes).

⁸ Den lerneiska hydran som besegrades av Herakles.

⁹ Ikarios dotter, som hängde sig då hon fick reda på att fadern dött.

¹⁰ Även "Oxdrivare" och "ropare". Av andra jägaren Arkas, som förföljde björnen Kallisto, ovetande om att hon var hans egen moder.

Björnvaktaren,¹ N.
Kronan², N, Ω 11°- Ω 21°.
Herakles, N, Ω 10°- \mathcal{A} 5°.
Ormen, N, Ω 18°- \mathcal{A} 18°.
Hydran, S, - Ω 13°.
Kentauren³, S, Ω 9°- \mathcal{M} 8°.
Vargen, S, Ω 21°- \mathcal{M} 9°.

Skorpionen \mathcal{M}

Herakles⁴, N.
Ormen, N.
Ormbäraren⁵, N, \mathcal{M} 5°- \mathcal{A} 3°.
Vargen, S.
Kentauren, S.
Altaret, S, \mathcal{M} 20°- \mathcal{A} 3°.
Antares, \mathcal{M} 12°.

Skytten \mathcal{A}

Herakles, N.
Ormen, N.
Ormbäraren, N.
Lyran, N, \mathcal{A} 17°- \mathcal{B} 2°.
Örnen⁶, N.
Altaret, S.
Södra Kronan, S, \mathcal{A} 9°- 16°.

Stenbocken \mathcal{B}

¹ Ansedd för att vara Ikarios, som spred vinet bland människorna.

² Gemma, ”ädelstenen”, Ariadnes krona.

³ Den vise kentauren som undervisade flera av Greklands gamla hjältar.

⁴ Hjälten, med en väldig aptit, som redan i vaggan klämde ihjäl två ormar. Han växte upp i skog och mark och fick en onaturlig styrka, dräpte det nemeiska lejonet m.m. I tjänst hos kung Eurystheus utförde han flera bedrifter.

⁵ Asklepios, läkaren som var så skicklig, att Pluto klagade hos Zeus över att inga döda kom till Hades, varefter Zeus dödade A. med blixten.

⁶ Örnen som sköts av Herakles då han befriade Prometheus eller örnen som rövade ynglingen Ganymedes (= Vattumannen).

Lyran¹, N.
Örnen, N, ♁ 21° - ♋ 8°.
Pilen², N, ♋ 3°-10°.
Svanen³, N, ♋ 4°- ♋ 13°.
Delfinen⁴, N, ♋ 17°-23°.
Fölet ♋ 26°-28°.
Södra fisken, S, ♋ 8°- ♋ 5°.

Vattumannen ♋ 14° - ♋ 29°

Svanen, N.
Pegasus⁵, N, ♋ 8°- ♋ 17°.
Södra Fisken, S.

Fiskarna⁶ ♋

Pegasus, N.
Kepheus, N, ♋ 9°- ♋ 5°.
Andromeda, N, ♋ 11°- ♋ 17°. Cetus, S, ♋ 4°- ♋ 17°.

¹ Den unge Hermes stal Apollons kor och vilseledde förföljarna genom att gå baklänges. Då de sedermera förliktes, gav Hermes Apollon lyran såsom en gåva.

² Pilen som Herakles sköt mot örnen då han befriade Prometheus.

³ Den till svan förvandlade Zeus som förenade sig med Nemesis eller Leda. Nemesis födde (ur ett ägg) Helena, som blev skuld till trojanska kriget.

⁴ Sångaren Arion hotades under en sjöresa av sjörövare, men kastade sig i vattnet. Han räddades av en delfin, som till tack blev satt på stjärnhimlen.

⁵ Bevingade hästen, Medusas barn, som med en spark av sin hov frambringade källan, Hippo-krene. Bellerophon red hästen och besegrade odjuret Chimaira, men störtade då han ville flyga ända upp till Olympen.

⁶ Aphrodite och Eros flydde undan Typhon genom att kasta sig i Euphrat och förvandlades då till fiskar.

Stjärnbildernas betydelse i astrologi och folktro¹

Väduren. Gyllene skinnets varpå var ritad konsten att göra guld. Grekiska *Krios*² Κριος. Råder över huvudet³. Solens höjdpunkt⁴. Läkedom

Andromeda den fastkedjade mön; fånge på en ö; hennes gördel.

Kepheus, Nereus.

Kassiopeia, pilgrimsstjärnan, *Eva, Maria Magdalena*, W-formad.

Perseus; har l i e s v ä r d och M e d u s a h u v u d e t (= *Gorgo*, skökan). och s k ö l d . P. var född av en jungfru. *Zeus* kom till hans moder som ett guldregn. Hjalte född av förtalad drottning; Tvekan om barnets börd;⁵ P. frälste fången jungfru från havstroll. Drakdödare; dolde sig med o s y n l i g h e t s k a p p a ; Förstenade sin rival; Idrottstävlan⁶.

Triangeln skapar byggmästare, *Delta*. Samband med *Athena, Pallas*. *Ljusbäraren* som bär en n y c k e l i andra handen.⁷

Blommors bindande.

S ä d e s f ä l t ⁸

Cetus, havstroll eller val som håller mö fången. *Perseus* frälser den f a s t k e d j a d e *Andromeda* och dödar *Cetus*.

Eridanos; floden, kallas också *Jordan*. U r n a n , fiskaren, fiskarnas k n u t , *Okeanos* (i väster)¹.

¹ Mestadels ur Allen, Starnames

² Grek. *Krios* "vädur" motsvarar etymologiskt isländska *hrútr* "vädur" och namnet på stjärnbilden Υ i båda språken.

³ Läkarne menade fordom, under inflytande av astrologin, att stjärnbilderna råder över kroppen, således; Υ huvudet, ☿ halsen, ♃ axlarna, ♀ bröstet, ♁ hjärtat, ♀ magen, ♄ sätet, ♀ könsorganet, ♁ låren, ♁ knäna, ♁ vaderna, ♁ fötterna.

⁴ Enl. astrologerna hade solen höjdpunkt i Υ , Saturnus i ♄ , Venus i ♀ osv. Då en planet stod i sitt högsta läge hade den större makt än eljest.

⁵ Perseus moder Danae misstroddes av sin fader, Akrisios som lät innesluta barnet och modern i en kista och sköt ut dem på havet. De räddades av en fiskare.

⁶ Perseus var förutspådd att bli sin morfader, Akrisios' baneman. Spådomen uppfylldes så, att Perseus vid en idrottstävling av misstag kastade en diskus i huvudet på Akrisios, varav denne dog.

⁷ Enl. Abu Masar, Boll 497.

⁸ Enl. Abu Masar, Boll 497.

Vespa.

Argo, flygande skepp.

Oxen, blosset (= *Aldebaran*), oxens öga. *Aleph*². Zeus förvandlad till oxen då han bortförde *Europa*

Vintergatan som går mellan Oxen och Tvillingarna kallas *Asgårds bro*, vägen till *Jungfru Maria*, *Bifrost*, vägen till himlens land, *Via lactea*, *Midgårdssormen*, *Jakobs stege*³, (=Dörren till himlen⁴), vägen till Rom, *Josephs väg* - då han flydde till Egypten med *Maria* och *Jesus*. *Kristallbron* som Djävulen byggde enl. avtal med prästen, jättars väg, *Jakobs väg*, ”mjölk-gatan”. *Hera* stötte bort *Herakles*, då han diade, och modersmjölken sprutade ut. Också *Junos* och *Marias* mjölk, himlsmjölk och grädde som änglar ger för att bota sjuka. *Hackelberg* och *Wuiden*. Spricka i himlen genom vilken man kan se Paradisets ljus och den heliga Trefaldighetens sken.

Plejader; sju flickor, tolv stjärnor⁵, jagade, flyende⁶, sörjande Atlasdöttrar, *Elektra*, *druvor*, *ugns-spade*, regnstjärnor⁷, räven, *kamelhjord*, sju små getter, *guldhöna*, höna med kycklingar, *aftonhöna*, *pälsifrost*, sju systrar, *såll*, *band*, *gördel*, *hönsbur*, ...skapar blindhet, *duvor* som ge ambrosia, *απτεροι*, *apteroi* ”vinglösa”, *Atlas* barn, *rakhivel*⁸, *gummor*, *Vergiliae*, *Hesperider*⁹. *Hesperien* är landet i

¹ Också *Nattens*, *Hades*, *Persephones* och *Styx* boningar tänktes ligga i väster vid *Okeanos* (Ro. III,1 sp. 812).

² *Aleph* ”oxe” är den första bokstaven i det semitiska alfabetet. Detta alfabet menades av kabbalister motsvara stjärnbilder, så att *Aleph* var *oxen* ו varefter två bokstäver ung. motsvarade en stjärnbild. *Nun* ”orm” kom i *Skorpionen* נ motsvarende *Ormbärarens orm* osv (Papus, *Die Kabbala*, Schwarzenburg 1977, s. 194).

³ *Jakobs stege* är i runstavarna avbildad mot den 25 juli.

⁴ Den 4:e bokstaven i det semitiska alfabetet är *dalet* ”dörren”

⁵ Runstaven har den 15 juli - *tolv stjärnor*.

⁶ De jagades av *Orion*, tills *Zeus* förbarmade sig över dem och satte dem på himlen.

⁷ Man menade att *Plejaderna* liksom *Hyaderna* pga alla kval sörjde och grät, varav regnandet.

⁸ Den indiska månaden *Karttika* ”november” har sitt namn efter den tid då fullmånen står nära *Plejaderna* *Krittika* ”rakkniven”.

⁹ Av de västliga *Hesperiderna* härledde romare och greker sitt namn för afton, lat *vesper*. En av *Hesperidernas* jungfrur hette *Hestia*, *Hestia* vilket kan jämföras med germanernas namn på aftonhimlen sv. *väster*.

väster¹, ungdoms-landet med trädgårdar, guldäpplen som bevakas av drake, guldlöv, *Atlas*, lövkvast, grönskande föremål, Också *Hypnos*, sömnguden och *Oneiron*, drömguden, bor i väster, jfr. *Hesperos*, *vesper* ”afton”. Segelstjärnor, ”många”, tält för döttrar, bin, sju stjärnor = sju sovare² bergtagna. *Skandas* döttrar (Indien), valnö³, dansande - spelande systrar, vägen till himlen⁴. (*Plejaderna* ha sammanblandats med vintergatan.) *Plejaderna* som uppehållsort för människosjälar.⁵

Hyader; svinen⁶, kusken, V-liknande bokstav⁷, kameler, sju stjärnor, ger regn, storm och oväder. Sörjande systrar för sin broder, *Hyas*, - de dödar sig själv.

Den döda kvinnans lik.

Afrikanen.

Perseus; han har spegelblank sköld, håller medusa huvudet, har flygskor, osynlighetskappa och böjt svärd (liesvärd⁸).

Kusken, hans hjul.

Capella, skapelsestjärnan.

Killingarna.

Eridanos, *Jordan*, ström av tårar, dödens älv.

Skeppet.

Draken⁹, den döde förföljer kvinnor.

Cupido.

¹ Hesperidena = Plejaderna, Allen 396.

² Plejaderna, *sjustjärnan* har varit sammanblandad med *stora björn* som också har sju stora stjärnor (Allen s. 424). De sju sovare har gett nerlag i tideräkningen den 27 juli, som kallas ”sju-sovar-dagen”.

³ Runstaven har den 20 juli - *en nöt*.

⁴ Runstaven har den 25 juli *en stege*, Jakobs stege. Enl. bibeln såg Jakob i drömmen en stege mellan himmel och jord. Norrmännen menar, att kung Olav den helige (29 juli) före slaget vid Stiklastad i drömmen hade sett en stege mot himlen.

⁵ Gundel, *Sterngläube* 1959:36.

⁶ Himlens djur ansågs råda över vädret och man talar än i dag om att det är ”svinkallt”, i Danmark ”hund-kallt” i Tyskland ”Schafs-kälte” osv. Fr a har dock de sörjande Atlas döttrar i Hyaderna gett nerlag i fruntimmersveckan i slutet av juli. Det heter i folktron att: ”fruntimmersveckan kommer med regn”, ”Margareta gråter gärna” m.m.

⁷ Stjärnbilden har liknats vid d. semitiska bokstaven *gimel* G ”kamel” (St Pauly ”Hyaden”). *Gimel* G skall för jämföras med ”regn-runan” *Ur* som den liknar. Hyaderna var ansedda för att vara regnstjärnor.

⁸ Runstaven har den 10 juli - *en lie*.

⁹ Runstaven har den 20-22 juli; *en drake*.

Orion; jagar *Plejaderna*, kvinnoskändare, går på vattnet¹, blind eller enögd, jätte, bor på en ö. Horossagan; *Osiris* dödas och styckas av sin broder, *Seth*, - Likdelar spridda², *Bootes*, jättens röst, jugulae, tre konungar, *Jakobs stav*³, *Arons stav*, spjut⁴, *Orions bälte*, tre slätterkarlar⁵, tre tröskare⁶, tre vedhuggare, tre zigenare, slagan, räven⁷, jätte med hund eller klubba eller *häroldstav*, *friggerocken*⁸, *mariarocken* eller *spinnrocken*, hjorthuvud, jägaren (som bågskytt), amazonen, tre vise män, fiskesvennerna saga om jätten i länkar på en öde ö, den glödgade järnstaven, vindsäck, vindknutar, räfsa⁹, kratta, lie, krycka¹⁰, nötter, *Joseph*, korn, säd¹¹, ax, jättens hustrur, kvinnorna som söker efter rötter, änkor, vilsegångna säljägare, ynglingarna med krans, korn-gud, *kronhjort*.

I första dekanen¹² uppgår Jätten (*Orion*) och svärdbäraren, han håller i sin vänstra hand ett svärd och i sin högra hand sin svärd-skida och käpp; han är omgjordad med ett svärd och på hans skuldror är två lampor, som talar med honom och anropar honom vid namn

Indierna säger att i denna dekan uppgår en kvinna med stort huvudhår, vacker, med lockar, präktig, likt en ädelboren; hon

¹ Katolikerna avbildar Christophoros (d. 24 juli) såsom en jätte, vadande i vattnet med Kristusbarnet sittande på axlar. I handen har han en pilgrimsstav som grönskar. (jfr runstaven som d. 25 juli har *en stav som grönskar*.) Orion föreställdes blind, gående på vattnet med en gosse på axlarna som vägvisare. I handen en klubba eller stav.

² I den nordiska gudasagan motsvaras det av sagan om jätten Yme. Han dödades av Oden och av jättens kropp gjordes skogar, berg och hav.

³ I runstaven d. 25 juli - *en stav som grönskar* Jakobs stav.

⁴ Runstaven har den 10 juli - *ett spjut*.

⁵ I runstaven den 10 juli: *en lie* för slättertiden.

⁶ I runstaven mot den 10 augusti; *en slaga* rågröske.

⁷ Runstaven har den 27 juli; *en räfsax och en skytt* för jaktens skull, vilket skall allt jämföras med, att Orion var en jägare.

⁸ Orions bälte. Av sagan (Sederström nr 7) framgår att jätten hade en gördel med vars hjälp han försökte dra kvinnor till sig. Gördeln skulle läggas om mor Malin men lades i stället om en ek som genast for i luften med ett brak.

⁹ Runstavarna har mot den 15 juli; *en räfsa*.

¹⁰ Den 29 augusti i runstaven; *en krycka*.

¹¹ I runstaven den 1 augusti; *en sädesskäppa*.

¹² Enl. Abu Masar, Boll s. 501.

har ett barn och kläder på, som är något brända; hon håller på att söka efter kläder och smycken till barnet.

Haren, med öron, kameler, enhörning, Judas Iskariot, Jakob patriarken, Magdalena i tårar.

Tvillingarna; *Amphion*¹ och *Zethus*² återseendet av modern. *Apollon* med lyra och *Hercules* med klubba, *Adam* och *Eva* människoskapelsen, *Castor* och *Pollux*³, *Horus*, *Zeus'* söner, dioskurer, *Castor*, *Pollux* och *Helena*, - *Helena* rövas av *Theseus*, befrias av *Castor* och *Pollux*. Senare; *Helena*, gift med *Menelaos*, är otrogen och flyr med *Paris* till Troja, vilket utlöser trojanska kriget. Enl. en annan saga: Dioskurens syskonbarn, Apharetiderna, (*Idas* och *Lynkeus*) skall giftas med sina syskonbarn, Leukippiderna, (*Hilaeira* och *Phoibe*). Dioskurena rövar brudarna på bröllopet och flyr med dem. Förföljda av apharetiderna kommer det till strid om detta och/eller en boskaphjord. Båda apharetiderna och en av dioskurena dör. *Dag* och *Natt*, didymoi, gemini, *Theseus* och *Pirithous*, *Triptolemus* avbildas på stol med hjul och vingar, dragen av drakar, som son till *Trochilos*, (=kusken) och *Iasion*, två barn, två änglar, två flickor, ...bevingade, brottare, herdens tvillingar, unga män.

Kusken; fyrspann, vagnen, arma, *Capella*, Geten= $\Omega\lambda\epsilon\nu\nu\eta\nu$, *Bellerophon*, *Haedus*, bocken, *Hesperidernas* orm, *Amalthea*⁴, åskgudens födelse, Kronosmyten, han slukade sina egna barn, *Tantalos*⁵, Killingarna

¹ Han kunde spela så väl på lyra att vid byggandet av murar, stenarna av musiken själva föll på plats.

² Tvillingarna blev utsatta i vildmarken och uppfostrades av herdar. Deras moder, Antiope blev av Lykos hustru, Dirke, satt i fängelse och misshandlades. Hon flydde till sina söner och dessa tågade mot Thebe och slog Lykos, band Dirke vid hornen av en tjur och hämnades så sin moders lidande.

³ Kastor o. Pollux var ljusgudomligheter som representerade växlingen mellan dag och natt och de ansågs råda särskilt över den tid som faller mellan midnatt och morgonen. De har kallats morgon- och aftonstjärna. De var beskyddare av gymnastiska och olympiska idrotter och avbildas ridande till häst med en stjärna över sig eller i mössan. De menades stundom tillhöra de underjordiska och kunna förekomma samman med Pluto, Kerberos och Hekate.

⁴ Nymph eller get som närde den nyfödde Zeus i en grotta. Man sökte skydda guden från Kronos som dödade alla sina barn. För att vilseleda lät man kureter uppföra en larmande vapendans kring barnet vilket dränkte barnskriken.

⁵ Tantalos hade en gång bjudit gudarna till sitt bord. Han satte fram åt dem att äta; sin egen son. Alla gudarna genomskådade bedrägeriet utom Ceres som förtärde en skuldra. Gudarna straffade Tantalos så, att han sattes i underjorden på en plats där

Herakles och ormen i trädet.

Hjorten, Enhörningen.

Trefot, striden mellan *Apollon* och *Herakles*.

Satyr med klubba.

Kentaure.

Stora hund; hundstjärnan, *Isis*, *Anubis*, *Hekate*, *Sothis*, *Osiris* broder, *Seth*, Mannen i kistan, otro, svek, brodermord, **Οπωριος** ”höst”, æstifer = sommarens budbärare, *Canis australior*, **Σειριος** *Sirius*, *Dexter*, *Orions* hund, *Erigones* hund som skapar torcka och sjukdomar, *Hjortdödaren*, *hydroforia* = givande galenskap.

Haren.

Orion; *Orions* gördel, jägaren.

Vinden.

Horus.

Canopus, rodrer.

Lilla hund, *Actaeons* hund, *Ikarius* hund, *Erigones* hund.

Lilla björn.¹

Stora björn.

Argo.

Kräftan som knep *Herakles*. *Dimman*, skapar blindhet, **Καρκινος**, cancer, hummer, fångstarm, fingernagel,(a),ungulae.

Vägen, själarnas väg från himlen till jorden.

Åsnorna; reds av *Baccus* och *Vulcanus* och satyrer i striden mellan gudar o. titaner. *Jugulae*, *Jugum*.

Krubban; *Nephelion*, *Jugulae*, **φατνη** ”båset, krubban”, *Fons* ”källan, källornas gud”, jfr. *Mimers* brunn med *Odens* öga och *Heimdalls* horn, brunnen, vattenspannen, krubban för *Jesus*, *praesaepe* inhägnad”. **Συστροφη**=molnet.

”Närandet, uppfödandet, stallet.”

vattnet gick honom till hakan. Då han försökte dricka flydde vattnet undan. Då han försökte plocka frukter drog sig kvistarna tillbaka. Dessutom hängde ett stycke av en klippa över hans huvud varav han varje ögonblick måste frukta att bli krossad.

¹ Polstjärnan som ligger i *lilla björn*, **π** 1° har kallats ”övre kvarnstenen”. Grekerna kallade *Lilla björn* *Phoinike* (en nymph) eller *Kynosura* ”hundsvans”. På Island *kvinnavagn*, ”kvinnavagn”. Romarna kallade den ”de mindre sju tröskoxarna”. Myt. De båda björnarna närde och ammade den nyfödde *Zeus* nära berget *Ida*. Stjärnbilden är också ansedd för att vara en vagn med fyra hjul och polstjärnan som tistelstäng.

S a t y r med klubba.¹

Herden.

Stora björn.

Lilla björn.

Hydran; dess huvud.

Argo; *Orions* skepp, *Osiris* skepp, v i k t e n , vågen =Canopus, *Noas* ark, *Jasons* s k e p p , roddaren.

R ä v e n .

Tre *Chariter*, tre *Gratier*, jfr. *Moirer*, 3-tal, spinna livs - ödestrådar, jfr *Horer*, 3-tal, bo vid en brunn, sörja för mat i Olympen, ödesgudinnor, äro med vid födelse, bröllop och dop, avbildas med kvist, äro ibland bevingade, jfr. norner, som ovan, bo vid världsträdet, spå framtiden, äro med, då barn komma till o.s.v.

M u s a med lyra.

Lejonet; *Regulus* 'kungsstjärnan', 'lejonets hjärta'. Rex, s p i r a , basiliskos = kungsstjärnan, solens hus, fikonsträd, kniv, lie, skära, nemeiska lejonet *Herakles* första uppgift då han fick sina v a p e n av gudarna, gjorde sig en klubba och dödade det nemeiska lejonet, vars huvud blev en hjälm. *Astartes* el. *Kybeles* lejon.

Stora björn, v a g n - som bär på himlavalvet, lastad med snö, is och vilda nordanstormar, den första vagnen, *Kallisto*², *Arkas*, *Arktos*, *Plogen*, *Plogoxar*, *Septentriones* ”Sju tröskoxar”, Sju björnar - tjurar, *Odens* vagn, d o p p a r e n , slaktarens

¹ Dionysos, Hephaistos och satyrer red de åsnor vars skri skrämde iväg titanerna under gudarnas strid med jättarna. Enl. en annan saga var det Aigokeros ἴ (Pan), son till Aigipan som med en musslas trumpetljud försatte titanerna i panisk förskräckelse och sålunda jagade dem iväg. Paner och satyrer hör till samma guda-familj.

² Nymphen *Kallisto* var jungfru och brukade jaga samman med *Artemis*. Hon blev havande med *Zeus* och i detta tillstånd ertappad av *Artemis*, då hon skulle bada. *Artemis* förvandlade henne som straff till en björnhona (*stora björn*), vilken födde sonen *Arkas*. Han uppfostrades av *Hermes* moder *Maia*. Romarna menade, att *Artemis* vart havande genom *Jupiter* och av den svartsjuka *Juno* förvandlad till en björn. Hon födde sonen *Arkas*, jägaren, som efter 15 år mötte samma björnhona i skogen. Han skulle just fälla djuret, ovetande om att det var hans egen moder, då *Jupiter* förbarmade sig över båda och satte dem på stjärnhimlen, - *Kallisto* som **stora björn** och *Arkas* såsom **björnvaktaren**, *Arktophylax*.

k ö t t y x a , *Atalanta*, r ä v e n , Karlavagnen, *Helike*¹, h a n d ², *Hans Dümken*, erymantiska vildsvinet, g a l t , *Isis*, s l e v , s k o p a , öskar, sju siare - sovare, *Bootes* vagn, *Osiris* vagn, *Ikarus'*, *Jasions*, *Philomelus'* vagn, *Dianaes* comes, *Seth*, *Typhon*, *Amaxa*, *Sets* el. *Typhons* h u n d , k a s t r u l l e n , ryttaren, jägaren och hundarna, *Abrahams*, *David*s vagn, vagnen som *Elias*, *St Petrus*, *Maria* och *Christus* for till himlen på.

V a r g , h u n d , r å t t a , o x e , h ä s t (=dragdjur). Om kusken lyckas få ordning på spannet, eller om något av dessa onda dragdjur sliter sig ur fjättrarna, så sprängs världsalltets ordning och världens undergång utlöses automatiskt.

Alkor = häst, ryttare.

Mizar = k u s k , postiljon, ryttare, dräng, fåraherde, t j u v , *Hans Dumk* (Tummeliten, Däumling).

Himlavagnen står i förbindelse med människosjälarna. Den för de rättfärdiga över himlen eller den är den eviga uppehållsorten för de upplysta själarna. I denna vagn eller på dess strålande tistelstång njuta de av världsalltets och oändlighetens eviga fägring.³

Karlavagnen är stjärngudinnan *Helike* som med sitt fuktiga hår pis- kar ned snö, hagel och kyla på jorden. Hon tänks som en isig, kall, snörik, vintrig, hård och rå gudinna.⁴ Den frygiske l å t p i p a r e n ⁵, c y m b a l s p e l a r e n .

K o r p e n , öknens fågel, h a n d e n (ind. *Hastah*), *Noas* korp.

Heniochus.

Hydran; giftig j ä t t e o r m , översvämning, syndafloden, h j u - l e t , Nilens himmelska motsvarighet.

Argo.

Bägaren; t v ä t t s k å l e n , lavatorium, krater, grek. kalpä, vinet i Kana, *Noas* v i n b ä g a r e , *Josephs* bägare.

¹ *Helike* och *Kynosura*, var nympher på berget *Ida* som fostrade och närde *Zeus*, då *Kronos* traktade efter den nyfödde barnets liv. Som tack för detta blev de båda nympherna senare av *Zeus* satta på stjärnhimlen såsom **stora** och **lilla björn**.

² Den indiska stjärnbilden *hastah* "handen" motsvarar stjärnan *delta* i *korpen*. (*d* corvus).

³ Gundel, *Stern Glaube* 1959:18.

⁴ Gundel *Stern Glaube* 1959:42.

⁵ Den frygiske flöjt/aulos-spelaren var *Marsyas* (Boll s. 268), som utmanade *Apollon* i tävlan. Då han förlorade, lät *Apollon* flå honom levande och upphänga hans hud i ett träd. Fauner och satyrer begrät hans död. *Marsyas* avbildas som silén eller satyr med en vinsäck på axeln.

I n d i e r n a menar att i första dekan uppgår ett träd med stor rot och på vars grenar är hund, en sjakal, en gam och en man som har kostbara men nedsmutsade kläder. Han sysselsätter sig med sorgen efter sina föräldrar. Hästen som skådar i norr, som liknar en björn. Vidare går med honom upp; pilspetsen, en pil, ett hundhuvud mm.¹ Vidare uppgår i 2:a dekan; vinflasskan, ett glas, en flöjt, en and, ett svin osv.

Jungfrun; Isis och Horos, Isis med ljus om huvudet så som en stjärna, *Astraea*², *Kybele*³, *Athena*⁴, *Korä*⁵, *Hekate*⁶, *Eileithuia*⁷, *Mater divum*, *Maria* och *Jesus*, *Demeter*⁸, *Dike*⁹, *Urania*, *Concordia*¹⁰, *Vindemiator*¹¹, Hundar som skälla, *Eirene*¹², *Istar*¹³, *Pax*, *Parthenos*¹⁴, *Sjutorrn*, Jungfru *Maria*, *Diana*¹⁵, kvinnan i skeppet, ...med ett veteax i handen, *Fortuna*¹⁶, *Tyche*, *Thespia*, *Aristae* puella,

¹ Enl. Abu Masar, Boll s. 511.

² Stjärnjungfrun, dotter till *Zeus* och *Themis* eller *Astraios* och *Eos*. Levde på jorden under guldåldern.

³ Gudarnas moder som avbildas tillsammans med lejon och har en krona på huvudet som har form av en mur med tinnar och torn.

⁴ Krigsgudinna påminnande om valkyria. Också spinnandets, vävkonstens och visdomens gudinna. Beskyddar åkerbruket och städerna.

⁵ Grekernas namn på *Proserpina*. Hon blev av *Pluto* (*Hades*) nedryckt i underjorden där hon härskar såsom drottning. Hon avbildas såsom sträng och fruktansvärd.

⁶ Spökeriets och trolldomens gudinna som liksom *Proserpina* tänktes bo i underjorden.

⁷ Födelsegudinna som jämförts med *Lucina* och moirerna.

⁸ Åkerbrukets gudinna, moder till *Persephone*= *Kora*. (Se ovan!) Grek. *Demeter* motsvarar romarnas *Ceres*.

⁹ Rättvisans gudinna, dotter till *Zeus* och *Themis*.

¹⁰ Rom. endräktens gudinna.

¹¹ "Vinskördaren", stjärna i Jungfrun.

¹² Fredens gudinna, avbildas med ax och ymnighetshorn. Motsv. rom. *Pax*.

¹³ Högsta gudinna hos de semitiska folken, kallas också *Astarte*. Känd från bl a *Gilgamesh*-eposets 6:e tavla, där hon söker förföra hjälten.

¹⁴ *Zeus'* och *Themis* dotter dvs *Dike* - *Iustitia* (Rättvisan). Kallas också *Hemera* och *Aurora*.

¹⁵ Rom. jungfrulig gudinna. Också jakt- och månggudinna.

¹⁶ Rom. ödes- lyckogudinna. Avbildas med ymnighetshorn, ax, hjul och styråra. Sammanblandad med *Isis*, *Tyche* och *Spes*.

skördens mö, *Astarte*, *Axet*, *Ceres*¹, *Citra* ”lampa” (ind.) *Ruth*, vete-fältens mö, *Erigone*², *Ikarione*, *Justa*, *Justitia*, *Proserpina*, *Sibylla*, *Minerva*, *Spicas* bärare, *Lucina*³ -sittande med barn. *Fackla* i Jungfruns hand.

Horos, den diande, *Jesus*, *Meirakion* ”gossen”.

Indiernamen, att itredje dekan uppgår en kysk, vis kvinna med utslag, *spetälska* på händerna. Hon går i helgedomarna för att be.⁴

Berenices hår; *spinnrock*, *Kristipiska*, *kärve*, *idegranskrans*, *Ariadnes* hår, *Coma Capilli*.

Jakthundarna.

Björnvaktaren; den tjur-hövdade, jägaren, hans gördel, plöjaren, plogen, *Philomelos*, *Atlas*, *Bootes*, hans kastskövel, vinskördaren, *S:t Silvester*, *Bacchus*, ... hans lantbruksredskap, *Orion*, *Osiris*, *Arkas*, roparen, kusk, hunden som skäller, svenska tre kronor, *Septentrio*, björnföraren, *Lycaon*, oxdrivare, ... hans oxpik, *Ikarius*, Frygiern som smider sin plog och håller sitt skepp.

Pluto.

Svärdet, Kniven.

Skepp.

Bägaren; *skinnsock*, lägel.

Korpen; *Noas* korp.

Hydran.

Vågen; *altare*, skorpionens klor, *Plutos* vagn, *Tula* (indien), *Libra*, *oket*, *sängliggande kvinnan*, *Adonis*⁵,

¹ Rom gudinna motsv. grek. *Demeter*. Åkerbrukets gudinna.

² *Erigones* fader *Ikaros* var den förste som gjorde vin. Han bjöd några herdar att dricka, men de trodde sig ha blivit förgiftade. I sin vrede dräpte de *Ikaros*. Då hans dotter, *Erigone*, varnade detta gick hon åstad och hängde sig.

³ ”Ljusbringerskan” rom. Födelse-gudinna, sammanblandad med *Juno*.

⁴ Enl. Abu Masar, Boll s. 517.

⁵ *Myrrha* hade känt en onaturlig böjelse till sin egen fader och med honom blivit havande. Hon flydde till Arabien och bad till gudarna som bönhörde henne och förvandlade henne till ett träd, *myrrha*. Gudinnan *Lucina* förbarmade sig över barnet och befriade det ur trädet. Detta barn var *Adonis*.

klippan, petra. *Arkturos*, björnstjärnan, *Auriga*, *Vulcanus*, smides-gud, löpare som håller ett kranium och en krona, jungfruns ax, kärve, mat, den sårade handen, *Persephone*, Torget, Ox-hövdade planeten *Saturnus*, *Kronos* ansikte, *Saturnus* och *Apollon*, *Larvae*¹, Baldister, tre hjältar, *Ballistai* = tre dansare. Två kranier, himlen vagnen och boken, *Necessitas*², Ödet, Källan, dödens herre - *Hades*³, färjkarlen till *Hades*, *Acherusiska sjön*, *Styx*⁴, skeppet i *Hades*, *Ariadnes krona*⁵, träd och trädgård i underjorden, musa med lyra.

Indiernas mena, att i första dekan uppgår en man med våg i handen; han sitter på ett torg i en bod och väger och mäter och sysslar med köp och salu.⁶

I andra dekan uppgår vagnstyran, kusen, som grekerna kallar *Heniochos* och en vagn med en man sittande i, piska i hand; vidare en röd låda för en köpman, vari är siden och brokat, en läderränsel, en apotekarsäck; en rad veteförsäljare, ett torg, varpå äro folk med kryddor, och en man som sitter på en tron osv.

Indiernas menar, att i denna dekan uppgår en man med en örnsgestalt.

¹ Romarnas *Larvae* voro liksom *larer*. *penater*, *indigetes* och grekernas *daktyler* och *heroer* lägre gudomligheter. De förkroppsligade avdöda och förfäder och dyrkades mest om vintern. Man satte åt dem fram olika offer, ofta i hemmet. De påminna om nordbornas *tomten*, *vätten*, *rådaren* och *gasten*.

² Nödvändighetens gudinna.

³ *Hades* "den osynlige" motsv. rom. *Pluto* "rikedomens gud" var underjordens härs-kare och domare. Han och gemålen *Persephone* avbildades sittande på sin tron med granat-äpple, tupp, ägg eller nyckel i handen. Ofta har han ett ymnighetshorn. Han är underjordens portvakt och syns ibland tillsammans med helveteshunden, *Kerberos*.

⁴ Underjordens älv vid vars böljor gudarna svor eden. Dess iskalla vatten hade en frätande inverkan på horn, ben, glas, kristall och alla metaller. Endast hästens hov förblev opåverkad vid beröring. Det annars så livsfarliga styxvattnet kunde förläna odödlighet om det dracks vid ett bestämt ögonblick på året. Dock var det ingen som visste när detta tillfälle instundade.

⁵ *Theseus* dräpte odjuret *Minotaurus* som höll till i en labyrint på Kreta. Tack vare ett nystan som han, *Theseus*, fått av prinsessan *Ariadne* kunde han hitta vägen ut ur labyrinten och frälsa sitt liv. Då han seglade hem övergav han sin trolovade, *Ariadne* på ön *Naxos*, men guden *Dionysos* nedsteg från ovan och satte en brudkrona på hennes huvud. Denna krona ses glimma på himlen i *Corona borealis*, den himmelska kronan.

⁶ Enl. Abu Masar, Boll, s. 517.

I tredje dekan uppgår bakkdelen av bocken ... och himlen.¹

Indiernä säger att i denna dekan uppgår en man vars ansikte liknar en häst; han har en säck över sig och pil och båge i hand.

Björnstjärnan.

Kronan; Ixionhjulet², *Prometheus* krona, norra kronan, törnekronan, *Astartes* krona, *Amphitrites* krona, pärlan, ädelstenen, *Vulcanus* krona. **Στεφανος**, *Stephanos*, *oculus*.

Herakles; *Engonasin*, *Orpheus*, *Ixion*, *Prometheus*, ...hans skära, *Keteus* - *Lycaons* son, *Nessus*³, **Ειδωλον** = fantom, *Samson*, *Thamyris*⁴, *Theseus*, magoi, (vise män, trollkarlar).

Ormen.

Vargen.

Kentauren; *Cheiron*⁵, *Abraham* och *Isak*, vinkvist, halv man, *Noa*, jägaren, *Minotaurus*, kentaure som för de döda över flod, Kentaure med vilddjur.

Skorpionen; *Antares*, hjärtat, krönt orm = basilisk, krabba, kronan på pannan, *Tyrannus*, orm, Stingaren, det kalla djuret, juvel, läderlapp, ... den som går baklägs.

Herakles.

¹ Ουρανός, Boll s. 521 o. 253.

² *Ixion* traktade efter att få famna överguden *Zeus*' maka, *Hera*. För att fresta honom lät *Zeus* skapa en molnstod, *Nephele*, som liknade *Hera* och med vilken den förälskade förenade sig. Av denna samening uppstod kentaurens släkte. *Zeus* lät straffa *Ixion* så, att han band honom vid ett brinnande, hjul i underjorden. Andra helvetesstraff led enligt grekerna *Tantalos*, *danaiderna* och *Sisyphos*.

³ Kentaure, *Ixions* son med *Nephele*. Då *Hercules* med sin brud, *Deiraneira* kom till floden *Euenos* erbjöd sig kentauren *Nessos* att föra bruden över. *Herakles* simmade över älven och *Nessos* dröjde sig kvar, men då *Hercules* var över på andra stranden, vände kentauren om och sökte fly bort med bruden. *Herakles* sköt då kentauren med en av sina förgiftade pilar.

⁴ *Thamyris* förstod sig så väl på musik, att han blev högmodig och utmanade muserna på tävlan. För denna djärvhet gjorde de honom blind och betog honom förmågan att sjunga. Han avbildas med lyra.

⁵ Kentaure; den mest bildade av dessa annars råa sällar. Jägare, läkare och lyraspelare som undervisade de flesta av Greklands hjältar.

Ormen; Hercules k l u b b a , Serpent.

Ormbäraren; Triopas, Hygieia, Sanitas =hälsan, *Aesculapius*¹, Moses i öknen, *Androgeus, Aesacus, Aristaeus*², *Caecius, Carnabus, Cadmus*, förvandlad till orm, *Glaucus* (havsguden), *Phorbas*³, *Paulus* och ormen på Malta, *Laocoon*⁴, Ormtjusaren, D ö d e n .

Hinder.

Fastan, Abstinencia.

Uranoskopus = Himlaskådaren.

Vargen.

Kentauren, ... hans H a r e .

Altaret; sacrificatorium, turibulum, h e l v e t e⁵.

Dekan med Lampor.

Skytten; Hippokentaurus, ... som s a t y r , Krotos⁶ - som s i l é n , skytten med skorpionsvans, tvehövdad s k y t t , tvåbent skytt, *Arcus*⁷, *Cornipedes* ”hornfotad”, *Pharetra* ”kogret”, *S o l - a n s i k t e* , *Antepes* ”fram-foting”, *Cheiron*, h ä s t m a n , *Joculator*, jonglör, trollkarl, halv man, *Minotauros*⁸.

S v a n .

Spjutspetsen, p i l s p e t s e n , spjut, b å g e och p i l .

¹ Låkekonstens gud, son till *Apollon*. Hör till under-gudarna, *indigetes*. Överträffade som läkare snart sin lärare, *Cheiron* och förmådde t o m uppväcka döda. Då det inte längre kom några människor till dödsriket, förtörnades *Hades* på *Asklepios*. *Zeus* var också misslynt över att människorna inte längre fruktade döden och slog läkaren med blixten. Men *Asklepios* fader, *Apollon* hämnades sonens död genom att döda en av cykloperna, de jättar som smidde *Zeus'* blixtar.

² *Aristaios* förekommer också såsom *Vattuman*. Han var åkerbrukets och fårskötselns gud, jämställd med *Zeus* och *Apollon*. Han var också kunnig om läkedom och spådomskonst. Son till *Kyrene* eller enl. andra till *Uranos* och *Gaia* och i så fall gigant. Han uppfostrades av horena eller muserna och *Cheiron*, hade lärt människorna göra smör och ost, biskötsel och olivplantering. Han hade en gång sökt förgripa sig på dryaden *Eurydike*, *Orpheus'* gemål. Denna flydde för honom men blev därvid biten av en giftig orm och dog.

³ Ön Rhodos hemsöktes av otaliga ormar. *Phorbas* befriade ön från denna plåga. För detta blev han försatt bland stjärnorna såsom *Ormbäraren*, ὄφιοῦχος .

⁴ L. var *Apollons* präst. Medan han förrättade ett offer till *Poseidon*, kom två väldiga ormar över havet och kvävde honom och hans båda söner.

⁵ Helvetet menades ligga i närheten av *Altaret*

⁶ *Pans* son som bor på *Helikons* berg, där han ger takten åt musernas sång.

⁷ ”pilbågen”.

⁸ *Minotauros* har jämförts med både *Skyttens* stjärnbild och *Kentauren*.

Dianae sidus¹, Vexillum ”fanan”, Pelagos ”den öppna sjön”, sjömän, skepp, Korpen, liggande huvudlös gud.

I Skyttens andra dekan uppgår *Kepheus* som med sin vänstra hand griper om bockens horn och har högra utsträckt mot ett djur - detta djur är en hund - i det att han med sin högra hand griper om dess käft.² I tredje dekan uppgår en hund i vars käft *Kepheus*' hand är.

Lyran; fallande örn, *Apollons* lyra, *Arions* lyra, *Amphions* lyra, *Orpheus*' lyra.

Mus.

Himlens fiol, gåsen, den spinnande jungfrun, de vävande systrarna. (Vega)

Örnen; *Ganymedes* rovfågel, vapenbärande fågel åt Zeus, stymphaliska fåglarna, fikonsträd,

Herakles; *Engonasin* som stenkastare.

Ormen, Ormbäraren.

Södra Kronan; Ring, Himlen.

Tälten, Kvinnans tält.

Delfinen.

Fortuna.

Atlas och Höken.

Chiro, hållande *Kephei* hand.

Kepheus.

Altaret, rörelsefatet med eld.³

Stenbocken; *Pan*, *Aigipan*, get m.m. *Dionysos* förvandlad till bock, *Aigokeros*, *Capricornus*, *Vestae* sidus, *Amalthea*, *Capra*, sjögeten,

Satyren.

Stora Fiske.

Åkern, Vingården, Hampelos.

Eridanos.

Korpen.

¹ ”Dianas plats”, ty hon var jaktens gudinna.

² Enl Abu masar, Boll, s. 525.

³ Boll, s. 523.

I Stenbockens tredje dekan uppgår den förstörda källan, bakdelen av det avskyvärda djuret, dvs. apans vars huvud är ett hundhuvud. Vidare *Satan*, som inte har något huvud utan bär sitt huvud i handen.¹

Indierna mena att här uppgår en vildsvins-liknande man hållande ett bindsle för kor och en metkrok för fiskfångst.²

Lyran.

Svanen; fallande örnen, flygande örnen, Kyknos, Kristi kors, hönan.

Pilen; *Cupidos* pil, stymfaliska fåglar, spjut, *Apollons* pil i hyperboréiska landet.

Delfinen; *Amphitrite*³, *Arion*, musikaliska djuret.

Fölet.

Örnen; vid stymphaliska klippan, nära hyperboréerna.

Södra Fisken.

Fana - Vexillum.

Krona - *Ariadnes*.

Nereus - den äldste⁴, *Nereid*.

Musen.

Den store ormen.

Duvan utan huvud, ormen utan huvud.

Ειλειθια, födelsegudinnan, jfr. med moirer, jfr med norner!

Vattumannen; *Aquarius*, *Ganymedes*, *Kekrops*, hade ormfötter, skapade lagar, folkräkning, begravnings seder, skrift, byggde städer. *Hebe* - ungdomen, *Aristaios*⁵, *Vattnet*, utflödet, utgjutandet, *Juvenis*, *Deucalion*⁶, vadande i vattnet, stormgud, *Poseidon*.

¹ Enl. Abu Masar, Boll s. 531.

² Enl. Abu Masar, Boll 529.

³ *Amfitrite* var havets gudinna, gift med *Poseidon*, moder till *Triton*. Hon förbländas stundom med nereider och oceanider.

⁴ Havsgud, spådomskunnig med förmåga att förvandla sig till olika gestalter. Fader till nereiderna som sitta i en silverglänsande grotta med gyllene smycke och en härvel av guld.

⁵ Åkerbrukets gud, se ovan under

⁶ Gudarne dränkte människorna i en syndaflod. Kvar blev endast *Deukalion* och *Pyrrha*. Dessa båda kastade stenar bak axeln och härigenom återföddes människorna. (Ovid. met. I bok.)

En bunt sädesstjälkar.

Eridanos = *Phaeton*.

Krukans, Kalpä, åsna som bär vattenspannar, urna.

Vargen, ulven som slukar hästtämjarens hand.

Hästämjaren, *Hippokrater*, och en ulv som biter honom i handen.¹

Bellerophon som tämjde *Pegasus*, dödade *Chimära*, - odjuret - hälften lejon, hälften drake.

Svanen, hönan.

Pegasus; hästen, som slog upp en källa med sina framhovar, ärkeängeln *Gabriel*, åsna, *Kristi* åsna i Jerusale, bevingad häst, equus, *Bellerophons*² häst, hästarna för vagnen.

Sadel, skepp.

Södra Fisken.

Fiskarna; fiskarnas band, *Ares* och *Aphrodite* förvandlade till fiskar, *Aphrodite* och *Eros*, (*Cupido*), guldfisk, *Venus* och *Cupido*.

Herakles, *Engonasin*, råder över gycklare, lindansare m.m.

Svin, trana.

Linnet - fiskarnas band, knuten, tråd, Desmos.

Venus höjdpunkt, *Neptuni* sidus.

Svalan.

Trumma.

Nereus.

Senex aeqoreus, Juvenis aeqoreus, (= *Kepheus*).

Hjorten, hjorthuvud som slukar tvehövdad drake.

Ulv.

Kepheus, Kungen.

Pegasus.

Andromeda; den fastkedjade, kedjan om *Andromedas* kropp, ... hennes navel, bruden, kvinnan som inte sett sin make.

Cetus; sjöko, säl, *Canis Tritonis*, valen som svalde *Jona*, ba-laena, monstrum marinum, spannmålsbod.

¹ Enl. Abu Masar, Boll. s. 535.

² Förutom att *Bellerophon* på *Pegasus* besegrade *Chimära* så sökte hjälten, gripen av övermod svinga sig upp i himlen, men *Zeus* sände en broms som stack *Pegasus* så att denne, vild av smärta, kastade av B. varvid han blev lam.

K r o k o d i l e n .
T r e u d d e n .

Stjärnbilder hos Roscher, m.fl.

Väduren. Κριός, Krios Den leder zodiaken och är κεντρον ὀλου κοσμου, dvs hörn och vändpunkt för hela kosmos. Avbildas hoppande eller liggande ner med bakvänt huvud. Den är *Jupiter-Ammons* vädur. Också *Phrixos* och *Helles* vädur¹, det gyllene skinnets som väduren själv drar av sig innan han höjer sig till stjärnorna. Väduren sätts på himlen av *Nubes* (Νεφέλη) och är son till *Theophane* (Bisaltos dotter) och *Poseidon* (som förvandlat *Theophane* till ett får och kommer till henne i vädurgestalt och skapar *Aries*) *Chrysomallus*. *Dionysos* under sitt härnadståg till Afrika räddas av en vädur från att törsta ihjäl. Som tack reser *Dionysos* ett tempel åt *Zeus*. Väduren som *Thyestes* gyllene lammet från striden mellan *Atreus* och *Thyestes*. Väduren råder över växlingen mellan sommar och vinter.

Andromeda. Jungfrun som inte sett någon man, fastkedjad vid en klippa eller ett träd. Hennes gördel är fastsmidd och hon avbildas som en jungfru med utsträckta, fjättrade armar. Fjättrarna är också bland stjärnorna. Den ljusa stjärnan över gördeln är den samma som ”fiskens buk”. Hennes fader, *Kepheus* jämfördes under medeltiden med *Adam* och modern, *Kassiopeia* med *Eva*.

¹ *Phrixos* och *Helle* var barn till Kung *Athamas*. Deras moder *Nephele* hade dött och barnen förföljdes av sin styvmoder, *Ino*, som önskade döda barnen och därför övertalade landets kvinnor att rosta allt utsäde, varvid det blev hungersnöd. Då kung *Athamas* hänvände sig till oraklet i Delphi, fick han till svar, att hungersnöden endast kunde avvärdas, om han offrade sin son *Phrixos* till *Zeus*. *Phrixos* låg redan bunden på offeraltaret, då hans döda moder, *Nephele*, sände den gyllene väduren, som kunde tala med mänsklig stämma. Väduren kom flygande genom luften och räddade den dödsdömda *Phrixos* och hans syster *Helle* med sig. Då väduren flög fram uppe i skyn, fick dock *Helle* svindel och störtade i Hellesponten.

Triangeln. Den kallades hos babylonierna ”Leopard”. Den är första bokstaven i Διός, *Zeus*. Den skapar lantmän, arkitekter och stenhuggare.

Kassiopeia. Kvinnan i stollen, med hög mössa, sittande på sin tron. *Eva*. Hon skapar guldsmeder, juvelerare och guldgrävare.

Perseus. Han som bär demonhuvudet, *Medusa*, och har ett lisesvärd i hand. Kommer flygande - fötterna över valens huvud. Han har bevingade skor och frygisk mössa.

Oxen. Den kändaste stjärnan är den i södra ögat, den ljusa i *Hyaderna* ”den röda”. *Hyaderna* likna ett V¹. Babylonierna hade här ”översvämnings-stjärnan”. Oxen avbildas som en på knä nersjunken tjur. Den är tjuren som förde *Europa* till *Zeus*. Som ko, d.v.s *Io*. Den är också tjuren som förde *Pasiphae* älskade och tjuren som kom från Kreta till Maraton och besegrades av *Theseus*. *Hyaderna*, svinen, regnstjärnorna. *Aldebaran* kallas ”fackelbäraren”, λαμπάδιος. *Hyaderna* är regn- och stormstjärnor. Vasmålningar visar hur *Alkmene*, (*Herkules* moder) räddas från bålet av *Hyader*, som släcker elden. *Hyaderna* är nympher, de sju nympher som *Zeus* överlämnar till den yngre *Dionysos*. *Hyaderna* är *Erechteus* tre döttrar. De äro *Kadmos* fem döttrar. Eller fem eller sex najader. *Hyaderna* (och *Plejaderna*) är *Atlas* döttrar som djupt sørjer sin broder *Hyas*. *Hyaderna* är *Helioderna* som sørjer sin broder *Phaeton*.

Plejaderna är sju (eller 12) stjärnor. Hår, borst, svin, åsna, kastkniv, duvor, 7 välfrisade kvinnohuvud, höna, druvor. *Plejaderna* flyr undan *Orion* i havet. De är *Atlas* döttrar och jungfrur som förvandlas till duvor. De är jungfrur som sørjer över sin fader, *Atlas*’ öde. De är utan vingar απτεροι. *Hyaderna* är *Hyas* systrar som dö av sorg för hans skull. De är liksom *Hyaderna Dionysos* sköterskor och duvor som ger Zeusbarnet ambrosia, liksom örnen giver nektar. En av *Plejaderna*, *Merope* gömmer sig av skam p.g.a. sin make som är jordisk och dödlig. *Elektra* flyr efter Trojas fall till *Stora björn*, där hon nu sitter på vagnen som ryttare. Αλωπηξ, det är ’räv-stjärnan’. Romarne kallade plejaderna *Vergiliae* eller *Lysmascar* och de

¹ Araberna kallade *Hyaderna* ”kamelhjord” och jämförde dem med bokstaven *G gimmel* ”kamel”.

kunna jämföras med de sju planeter. *Plejaderna* är verksamma för att uppenbara drömmar.

Orion. Kallas αλεκτροποδιον ‘turpfjät’. Σκεπαρνια ‘bilan’, ev. dubbelyxan. *Iugulae* ‘okstjärnan’. G ö r d e l n . De tre stjärnor i gördeln äro χαριτες, ‘chariterna’. Tres gratiae, ‘gratierna’. *Osiris*. *Orion* är sjustjärnan, j ä g a r e n , s k y t t e n , h a r j ä g a r e . *Bellatrix*, ‘den kvinnliga krigaren’, ”amazonen”. *Orion* med d j u r f ä l l på vänster arm, med σκηπτρον, ‘spiran’ och med b å g e . Sagor: *Plejaderna* flyr för *Orion*. *Eos* älskade honom. *Orion* gick på havet. *Artemis* sköt mot *Orions* huvud. Han härstammade från *Poseidon*. Han är ständigt på flykt undan den av *Artemis* utsända *Skorpionen* som blir hans bane. *Orion* var drinkare. Han är j ä g a r e n i underjorden. *Orion* blev blind men botades. Han är j ä t t e . Döden. Han är döds gud och jägare. *Orion* är *Bootes*.

Floden. Εριδανος, Ποταμος. Flodgud som håller vatten ur en u r n a . Avbildas som simmande man. *Eridanos* i Phaetonsagan, Οκεανος ”Oceanus”.

Haren. λαγως, *Lepus*. Löpande h a r e . En jakt på stjärnhimlen; *Orion*, *hunden* och *haren*. Stjärnorna α,β,γ,δ är ‘Orions tron’. Saga: hur ön *Leros* blev full av harar, sedan man där utplanterat harar.

Kusken med geten och killingarna. *Heniochos*, *Capra*, *Capella*, *aix*, *Haedi*. K u s k e n med piska, sittande i sin vagn, dragen av två hästar eller två oxar. Kallas *Phaeton* eller *Erichthonius*, d.v.s. han som uppfann vagnen (han avbildade sol-vagnen). Han är också *Myrtilos*¹, *Oinomaos* son, *Killas*, *Pelops* k u s k . *Bellerophon* eller *Trochilos*, fader till *Triptolemos*, *Hippolytos* eller *Salmoneus*. B å r e n och dottrarna. Stora och lilla björn. G e t e n är *Amaltheia* som närde den unge *Zeus*. *Aix* är en n y m p h , dotter till *Olenos*, son till *Hephaistos*, g e t e n *Olene*. *Cubitalis*, ”vid kuskens arm”. *Olenos* är fader till nymphen. Som moder till *Aigipan* är geten förbunden med en annan stjärnbild, *Capricornus*. Geten gömdes av *Ge* på begäran av titanerna i en håla på Kreta och dess fäll, *Aigis*, tjänar *Zeus* som vapen i titankampen. B o c k e n är *Capella* och stjärnorna i *Stenbockens* horn ha samband med *Pan* och *Hermes*.

Vintergatan. Korsar djur-ringen, zodiaken, mellan oxen och tvillingarna. M j ö l k g a t a n . F l o d , mjölkström eller h i m m e l s b a n d . *Heras* bröstmjölk som sprutade ut, då hon slog un-

¹ Myrtilos från Oinomaos, kungens körsven, som drog ut hjulnaven ur kungens vagn vid en kaphlöpning och hjälpte Pelops att segra.

dan *Herakles*, (eller *Dionysos* eller *Hermes*). *Marias* eller *Ops* mjölk. *Sol gata*. Vägen längs vilken *Herakles* drev *Geryons* oxar. *Kostigen*, *tjuvens väg*, hans tappade halm, stulna mjölk, agnar eller hackelse. *Himlens gata*. *Hjort*, *elefant*, *ko*. *Maria*, *Kristus*, *Petrus*, *Elias*, *Henoch*, *Jakob* eller *Josephs* väg. *Huldas* väg. *Brünhilds* väg, *Irings* väg, *Irminväg*. *De dödas väg*, *helväg*, vägen, *dörren* till himlen eller paradiset. (Vintergatan går fram mellan *Oxen* och *Tvillingarna* och mellan *Skorpionen* och *Skytten*.)

Tvillingarna, *Lilla björn*. *Polstjärnan* ligger i Π 1°. *Tvillingstjärnorna* äro *Kastor* och *Pollux*. *Två ynglingar* som omslingra varandra vid axlarna, utan attribut, någon gång med *änglavingar*. *Amphion* och *Zethos* med *klubb* och *spjut*. *Den ene* med *kithara* och *plektron* eller *lyra*. *Den andre* med *spira*. *Herakles* och *Apollon* med *klubb* och *kithara*. *Som man* och *kvinn*a, *båda nakna*. I *Egypten* voro de *guden Schow* och *gudinnan Tefenet*. Under *medeltiden*, *Adam* och *Eva*. *Två nakna flickor* eller *två barn*, *Artemis* och *Apollon*. De visar *striden* mellan *Apollon* och *Herakles* om *trifoten*. *Herakles* och *Theseus*. *Triptolemos* och *Iasion* d.v.s. *Demeters* älskade. De *stora gudarna* från *Samothrake*. *Phaon* och *Satyren* med *klubb*. *Ventus*, 'vinden'. *Schow* och *Tefenet* har samband med *nordanvinden*.

Stora Hund. $\kappa\upsilon\omega\nu$, *hunden*. *Största stjärnan* är *Sirius*. *Hunden* är *Iakar*, $\Sigma\eta\theta$, "Set", $\Sigma\omega\theta\iota\varsigma$, "Sothis" och *Rabdos*. *Sirius* är orsak till *hetta*, *feber*, *hunger* och *att frukter förtorka*. Den *skapar hundgalenskap* i *hunddagarna*. Med *hundens tidiga uppgång* börjar *årstiden Opora* "hösten". *Sirius* har ansetts vara *Isis*. Κεφαλος , *Kephalos*, *jägaren* har en *räv*, vilken jämförts med *Stora Hund*. *Canicula* är *Ikarios* hund, *Maira*. Den är *Aktaions* hund *Lailaps*. *Hundstjärnan* har samband med *Hekate*, *Ares* och *Anubis*. Den är *Sirius* som är *solen*. *Sirius* är *domare* i *dödsriket*. *Sirius* är *nyårsstjärna* i *prognoserna*.

Lilla Hund. *Löpande hund* med *halsband*. *Orions* hund. *Ikarios* hund.

Kräftan. καρκινος. Kända stjärnor är Kräftögonen med *d i m m a n*. *Hera* sände kräftan mot *Herakles* för att bita honom i foten, då han stred mot *Hydran*. Å *s n o r n a* och *K r u b b a n*. *Fons*, ”källan”. Krubban, praesæpe framställs också som *v a t t e n s p a n n*, ur vilken åsnorna dricker. Åsnan hjälpte *Dionysos* över ett träsk, då han sökte bot för det raseri som *Hera* gett. *Dionysos* gav åsnan mänsklig stämma. Enligt en phallusagon vill *Priapos* döda honom. De är också de åsnor som *Dionysos*, *Hephaistos* och *Satyren* rider på och som förjagar giganterna med sitt skriande.

Argo. Halvt *s k e p p* med *a k t e r*, *r o d e r* och *m a s t*. Det *t a l a n d e* skeppet, *a r g o n a u t e r n a s* skepp. *Danaos* skepp. *Osiris* skepp. *Kanobus* är styrman. Stjärnbilden råder över skeppare, kaptener, sjömän, fiskare, köpmän och handlare.

Lilla björn. De små sju tröskoxar, *Kallisto*, *v a g n*, *a x e l*, *h u n d s v a n s*, närde och passade den unge *Zeus* på berget *Ida*. *Kallistos* *j a k t h u n d*, *t i s t e l s t å n g*,

Lejonet. Några kända stjärnor är *πλοκαμος*, *coma*, ”hårlocken”. *Regulus* ”lejonets hjärta”. *Basiliskos* ”jätteormen”. Bilden föreställer ett lejon som fattas i svansen av en kvinna. I Babylon kallades den *Stora h u n d*. Den ljusa stjärnan i bröstet kallades ”kung”. Föreställer det nemeiska lejonet som *Herakles* kämpade mot i sin första strid. *Kybeles* lejon. Avbildas så, att *Isis* eller *Cybele* står över lejonet. *Coma Berenices*, ”Berenices hår”, *πλοκαμος*. Är också *ηλακατη* ”*s l ä n d a n*, *h j u l a x e l n*” och *Ariadnes* lock. De sju lespiska jungfrurna.

Hydran. *V a t t e n o r m e n*. Orm med upprest huvud. Kallas *υδροος* eller *αιθοψ*. Ormen som vaktar källan, men tömmer källan då *Apollons* *k o r p* kommer för att hämta vatten i *b ä g a r e n*. Den är hydran som *Herakles* slog. *Hydran* skapar folk i fuktiga orter såsom vattenkvarnar, fiskare och trädgårdsmästare.

Bägaren. *Κρατηρ* ”krater”. *Vas*, *u r n a*. Den hör till gruppen *hydra - korp - bägare*. Sagor: den är *bägaren* som *Apollons* *k o r p*

tar med sig till källan. Den är b ä g a r e n i konung *Matusius*¹ hämnd mot kung *Demiphon*², då han ger denne en b ä g a r e med hans döttrars³ blod, blandat med vin. *Ikaros* b ä g a r e då han bjöd herdarna på vin. *Dionysos* b ä g a r e. Fatet, vari *Ares* gömdes av *Otos* och *Ephialtes*.

Korp. Den är en k o r p som hackar på *Hydran*. *Apollons* budbärare för att hämta vatten.

Stora björn. V a g n . S j u t r ö s k o x a r . T i s t e l s t å n g e n är o x a r , de övr. stjärnor h j u l eller v a g n . B j ö r n a r som närde *Zeus*, *Megisto*, *Kallisto* förvandlad till björn, tjur-bog med huvud, *Seth-Typhon*, den tjur- eller orm-hövdade pol-väktaren, (Egypt.) d e s j u k o r n a , (Egypt.), ryttare, *Tummeliten*, K u s k e n , V a g n e n , P o s t i l j o n e n , r ä v , *Elektra*, s j u s t j ä r n a n , 1 2 s t j ä r n o r , skapar snö, is, hagel och regn, har samma energi som världsaxeln.

Stora Björn kallas grek. ‘ελιξ ‘s p i r a l , r a n k a ’. Den kallas ‘tvinnare’. Dess namn ‘Ελίκη ‘spiral, snäcka’ och nymfen *Helike*.

Saga om *Karlavagnen*:⁴ En ond man plågade djur och for om helgdagar och högg ved i skogen. Han sitter nu på tistelstången till den tungt lastade vedlassvagnen på himlen såsom en varning för djurplågarer och helgdagsbrytare. *Stora björn* är en uppehållsort för s j ä l a r . Vagnen bär himlavalvet, - snö, is och nordanstormar är lastade därpå. Den är *Ikaros*, *Iasons*, *Philomelos* och *Bootes* vagn. Vagnen som *Elias*, *S. Petrus*, *Maria* och *Kristus* for till himlen på. *Karls* vagn, *Odens* vagn. Vagnen är osmord och knarrar. Stjärnan *Alkor* kallas ”s v a r t h ä s t”. Stjärnan *Mizar* är en k u s k , p o s t i l j o n , r y t t a r e som sitter på den mellersta hästen och länkar vagnen. Han är också en h e r d e , e n t j u v och *Hans Dumk*, *Tummeliten* eller *Abraham*, *Elias* och *David*. Osynliga väsen, mäktiga andar bor i det inre av himlavagnen. De rättfärdigas tallösa själar skyddar himlens port mot de onda andarnas inträngande. Himlavagnen står i förbindelse med människosjälar och är en evig uppehållsort för upplysta själar. I denna vagn eller dess strålande tistelstång njuter de den eviga skönheten hos världsalltet och oändligheten. Olika djur har här blivit stjärnor. H u n d , v a r g ,

¹ Den i havet störtade Mastusius har jämförts med *Engonasin*.

² Demiphon=Bootes.

³ Demiphons döttrar=Jungfrun.

⁴ Gundel, Stern Glaube s. 14 v.

råtta, ox, häst - som är spända för vagnen. Sliter sig något av djuren, så är världsalltets inre harmoni sprängd och då utlöses världens undergång.

Jungfrun. παρθενος 'Parthenos', *Virgo*, σταχυς, spica "axet". En av stjärnorna προτρογητηρ, *vindemiator*, översätts med "vinskördaren". Föreställer en jungfru med vingor, hållande ett ax eller flera, ibland ett ymnighetshorn. Hon kan vara naken. *Atargatis*, det är *Astarte*, *Aphrodite*. Jungfru, hållande en våg. Hon har facklor som liksom vingarna; har samband med *Isis*. Ibland bär hon svärd. *Virgo* med *Gorgoneion* på bröstet. Som *Eva* med äpplet. Hon är *Dike*, *Astrais* dotter. *Astraea*, "stjärnjungfru". Denna bodde på jorden under guld- och silveråldern. Hon är *Erigone*, *Ikarios* dotter; *Thespeia*, "Asopos dotter". *Lucina*, som bär barnet, *Eileithyia*. *Atargatis*, det är *Ishtar*. *Dea Syria*, som bär vågen, *Kybele* "jungfru, stående på lejonet". *Tyche*, *Pax*, *Virtus*, *Eirene*, *Athena*, *Hekate* eller hyperboréen *Upis*.

Bootes, björnvaktaren, roparen, domar-guden, bjuder på vin, *Horos*, åker med en vagn, *Sylvester*, skapar skeppsbrott och stormar, björnförare, oxdrivare, köroxkärre, jägare, björnjägare. Man offerar till honom förstlingsfrukten och frukter från vingården. Tjurhövdad, varg, har kastskovel, har björn - *Typhon* o. *Seth*. Skördeman med kärve, har herdestav, vingor som *Ikaros*, kvinnlig gud, har frygisk mössa, med oxpik, krycka, som *Orion* med lie, stav, spjut. Äldre man med fullt skäg, budbärare med ränsel och stav, ger storm och regn. *Arkas*. *Ikarius* som blev ihjälslagen av herdar, vilka trodde sig vara förgiftade av det vin som *Ikarius* bjudit dem. Han kastades i en uttorkad brunn eller jordades under ett träd medan hans dotter *Erigone* (Jungfru) hängde sig pga sorgen. *Lycaon* (= *Kallistos* fader), tjurhövdad plöjare, med plog, phrygiern med plog, *Gordios*, phrygerkungen. Phrygierna gällde som de första människorna och sattes i samband med *Osiris* och *Isis*. *Philomelos*, plogens och vagnens uppfinnare, *Horos*, *Osiris* son som uppfann plogen. Budbärare med ryggsäck och stav.

Ox-hövdad plöjare. Plöjare med ox-pik, *Ikarios*, (*Dionysios*). Zeus sätter *Ikarios* med sin bägare på stjärnhimlen.

Vågen. Ζυγοί ”vågskålar”, skorpionens klor, *Libra*, *Iugum*, *Labium*. Jugum, ”ok”, horn. En människa som bär vågen i hand. Vågen som bärs av rättvisans gudinna, *Themis* eller *Justitia*. *Pluto*, som skiljer kroppar och själar åt har vågen då han liksom *Osiris* är dödsrikets domare. *Osiris* väger de avlidnas själar på våg enligt dödsboken.

Kentauren. Χείρων, *Cheiron*. Kentaur med fladdrande fall och klubb. Han har en thyrsus i höger hand, en hare eller bälg. Haren hänger på spjutet. Kentauren kan ha vingar; eller som vildman. *Cheiron* uppfostrade *Asklepios* och *Achilleus*. Han dör då han sårats av *Herakles* pil. Kentauren *Pholos*. Han skapar hästtämjare. Kentauren som dödens färjkarl. Hans barn har vilda djur, blir jägare, soldater, botaniker, läkare och apotekare.

Norra Kronan, *Stephanos*, *Ariadnes* krona, Kronan som räddar *Theseus* ur labyrinten, - av lysande gull och indiska ädelstenar, gemma, ”ädelstenen”, margarita ”pärlan”. *Dionysos* skänker *Ariadne* kronan, då han kom till Minos för att förföra henne. Kronan är *Hephaistos* verk som ges bruden av horerna och *Aphrodite*. *Aphrodite* ger *Thetis* eller *Amphitrite* kronan vid bröllopet. *Theseus* får den, då han dyker, såsom ärans lagerkrans för sin gudomliga härkomsts skull. Den är kronan som *Dionysos* fått av *Aphrodite* och som han avlägger vid ingången till underjorden. *Ariadne* som Jungfrun och *Dionysos* som *Bootes*. *Prometeus* krans, *Ixions* hjul.

Herakles, Engonasin. Knästående man, *Hercules* med klubb och lejonfall. *Herakles* med *Hesperidernas* drake. *Herakles* kastande sten, då han värjer sig mot ligurerna. *Theseus* i färd med att lyfta klippan i Troizen. *Orpheus*, söndersliten av thrakiska kvinnor + lyran, hans lyra. *Ixion* med fängslade armar, hans hjul, Norra kronan. *Prometheus*, fängslad vid Kaukasus. Guden med nerböjt huvud som ligger ned, kallas *Talas* och korpen som hackar honom i huvudet. *Tantalos*, liksom *Herakles*, *Prometheus* och *Talos* tänkt med en sten eller klippa. I förbindelse med *Stora Björn*, med *Lykaon* och *Megistosagan*, som *Keteus*, fader till *Megisto*, son till *Lykaon*. Som *Marsyas*, cymbaldansare. *Engonasin*,

Herakles med lie eller krokig kniv i hand. *Adam*. Huvudstjärnan. Skapar en ögda.

Skorpionen. Den största stjärnan, *Antares* är Skorpionens hjärta. Kända stjärnor är de i pannan och i gadden. Avbildas som en jätteskorpion med klor eller tänger. Den är den samma skorpionen som dödade *Orion*. Skytten i djurkretsen kan ha skorpionens vans.

Vargen. Θηριον, ”vilddjuret”. Är stundom en panter, katt eller bälg som Skytten håller. Även en hare.

Ormbäraren och ormen. *Ofiochus*, *Anguitenens*, *Anguifer*, *Serpentarius*. Han står på Skorpionen och håller ormen med båda händer. Ormen ringlar sig om kroppen eller om benen - han värjer sig. Hos babylonierna kallades han läkaren. Han är en man med orm i närheten av *Hades* ev. en döds gud. *Asklepios*. Zeus slog *Asklepios* med blixten sedan denne uppväckt döda. Han är *Hippolytos*, *Hygieia*, *Demeters* fiende - thessalerkungen *Triopas* som ligger under den av henne sända ormen. *Herakles* som ormvaktare vid floden Sangaris i Lydien. *Phorbas*. *Triopas* som orm- och drakdödare på Rodos. Ormbäraren skapar läkare, djurdödare, botaniker och salv-fabrikanter.

Altaret. Θυτηριον, Βωμοσ, *turibulum*, Θυματηριον, *Ara*, *altar*. Avbildas som fyr med flammar eller en brun varur flammor slå. Den är ingången till Helvetet. Ett altare där gudarna svära att kämpa mot titanerna. Altaret har samband med bröllopet mellan *Peleus* och *Thetis* hos *Cheiron*. Stjärnbilden skapar präster och trollkarlar.

Skytten. Τοξοτης ”skytten”. Hans pil skapar ögonskador. Avbildas som bågskjutande kentaur. Ibland behornad. Avbildad som silén, med hästhovar och hästsvans och hårig, det är *Krotos*, vild man tvåbent skytt. Kentaur med dubbelhuvud. Han är *Krotos*, son till *Eupheme*, det andäktiga tigandet, levde på Helikon med muserna som himmelsk

bågskytt, - han hade uppfunnit bågen och handklappningen och bifallet. Avbildas som silén eller satyr, skytt med skorpionsvans, kentaur som spänner sin båge, med spetsig mössa eller krona. Bevingad skytt med svans, skorpionsvans, hästsvans eller bådadera. Cheiron (ovanligt). Babylonska skorpionmänniskan.

Herakles.

Ormen.

Ormbäraren.

Lyran.

Örnen.

Altaret.

Södra kronan; kransen som skytten (Krotos) i lek kastat av sig. *Ixions* hjul, Prometheus krans (Norra kronan).

Södra kronan. Στεφανος νωτιος. Lagerbärskrans. Saga: Kronan som Skytten, såsom *Krotos* kastade av sig i lek. *Ixions* hjul eller *Prometheus* krans. (Har snarare avseende på Norra Kronan.)

Lyran. Största stjärnan är Wega. Fallande örnen. Ett sköldpaddsskal. En orgel. En gam. Det babylonska namnet betyder get. *Apollons* lyra med sju strängar motsvarande de sju planeterna. Lyran som *Apollon* gav *Orpheus*. Den skapar oväder och regn. Lyran har samband med musiska konster. Den skapar olycka, ogiltiga testamenten och edsbrytare.

Stenbocken. *Aigokeros*, *Pan*, *Capricornus*, *Aegipan*, *Caper*, ”bock”, *piscinus caper*, *Neptunia capre*, *pelagi capella*. Han är en blandgestalt; get-fisk eller tvåbent get och fisk.

Sagor: *Aigokeros* är son till *Aegipan*, den get-gestaltade halv människan *Pan*. Han är dibroder till den unge *Zeus* på Idaberget. Han hjälper *Zeus* i kampen mot titanerna. Denna getmänniska, *Aigokeros* är uppfinnare av muslan, vars trumpetljud förjagar titanerna, sedan de råkat i panisk förskräckelse. *Pan* ger gudarna rådet, att vid kampen mot titanerna rädda

sig genom att förvandla sig till djur p.g.a. deras fruktan för *Typhon*. I Stenbocken uppgår *Nereiden*, ”vattenfrun, sjöjungfrun”.

Örnen. *Aetos*, *Aquila*, den flygande örnen, med en pil eller orm i klorna, eller med slutna vingar, utan attribut. Den kan föreställa örnen som rövade *Ganymedes*, *Aquarius* (stjärnbilden Vattumannen) åt *Zeus*. Den är örnen som gav den nyfödde *Zeus* nektar och därför sattes bland stjärnorna. *Merops*, kung i Kos som av *Hera* blev en örn på stjärnhimlen och som sörjde sin maka, nymphen *Ethemeia*, som dödats av *Artemis* pilar och av *Persephone* fördes levande ner i underjorden. Den är också örnen som syntes före striden med titanerna. Den är örnen som på befallning av *Zeus* tog *Aphrodites* sko och förde den till Egypten.

Pilen. *Οιστος*, *Τοξον*, *Sagitta*. En pil i örnens klor. Avbildas som en orm som biter sig i stjärten i örnens klor. Pilen med vilken *Apollon* dödar kykloperna, emedan de smitt *Zeus* blixtar som dödat *Asklepios*. Pilen kommer från *Hyperborea*; har samband med *Demeter-Virgo*. Den är en av *Herakles* pilar med vilken han dödar *Prometheus* örn. Pilen skapar krigiska karaktärer, revolutionärer, pilskyttar och kastare.

Delfinen. Den är delfinen som fick den till *Atlas* flydde *Amphitrite* att giftas med *Poseidon*. Delfinen som bar *Arion* över havet. Delfinen skapar simmare, dykare, sjömän och kompositörer.

Fölet. *Phaeton* förvandlad till lilla hästen.

Svanen. Den har kort hals och korta vingar och liknar en göd-gås. Föreställer också en örn eller höna, eller rentav hund eller vild djur. Skall vara *Zeus* som svan, sedan han förvandlat sig i flera djurgestalter, och slutligen närmade sig *Nemesis* eller *Leda*, - eller så hittar *Leda* ägg som brister, varav *Helena*, *tvillingarnas* syster föddes. Svanen som musisk fågel, till *Apollons* ära, flyger nära lyran, vilket tyder på ett samband mellan *Apollons* pil och *Hyperborea*. Svanen kan också ses som en mast eller en pil och skapar människor med angenäm stämma, fågelfångare, fågelhandlare, som lära fåglar att tala.

Södra fisken. *Bred fisk*. Flundreaktig. *Gädda*, *karp* eller rovfisk. Den syriska gudinnan eller *Derkeo* eller *Atargatis* förvandlad till fisk. *Isis* förvandlad till fisk eller *Venus*.

Vattenmannen. Vattenman, v a t t e n s t r ö m , u r n a . Stående yngling som håller ett fat med båda händer. *Ganymedes*. En liggande flodgud som stödjer sig på urnan. Som Nilgud med hängande bröst. Vattenman med långa spetsiga öron. Han kan ha horn. Svävande. En naken man som mödosamt v a d a r i översvämning; det är *Deukalion*. Hela stjärnbilden har kallats ”v a t t e n k r u k a n ”.

Sagor: *Ganymedes* som p.g.a. sin skönhet rövades till *Zeus*, där han utgjöt nektar eller vatten. Eller *Hebe*, ungdomens gud. *Deukalion*. Föreställer *Kekrops* som härskade före vinets upptäckt, så att man då i gudstjänsten ännu använde vatten. *Aristaios*, som genom offer till *Poseidon* eller *Zeus Ikmaios* avvärjde hunddagarnas brännande hetta.

Hästen. *Pegasus*. Halvfigur av en bevingad, hoppande h ä s t . Det babylonska namnet är *Iku*. Den är ”Vita Melanippe”, *Cheirons* dotter *Hippe* som sattes bland stjärnorna, då hon förförts av *Aiolos*, för att undgå faderns upptäckt. Den är *Helikons* källhäst eller *Bellerophons* b e v i n g a d e h ä s t som flugit till himlen sedan den störtat. Den skapar stalledrängar, häst- tämjare, vagnstyrare och veterinärer.

Fiskarna. Deras band, λυκος, ”l i n e t ”, som förbinder dem. K n u t e n . Två fiskar, förbundna med en k n u t . Fiskarne är ett slags k a r p a r . En fisk kan ha huvud som en svala eller se ut som en flygfisk.

Sagor: Om *Dea Syria*, *Atargatis* eller *Derketo*. Fiskarna finna i Euphrat ett ägg av väldig storlek och vältra det i land. En duva sätter sig därpå och några dagar senare kommer den barmhärtiga *Dea Syria* ut ur ägget. Sagan om staden Askalon, enligt vilken *Derketo* p.g.a. skam över ett felsteg kastar sig i den heliga dammen och förvandlas till en fisk. (Hon framställs som en fisk med kvinnohuvud.). Den stora fisken räddar den i dammen fallna *Derketo*, (*Isis*). Till tack försätts hon också bland stjärnorna. Enligt en annan saga sägs, att *Venus*, (*Dione*) störtar sig med sin son, *Cupido* i Euphrat, för att fly undan *Typhons* plötsliga angrepp. Fiskar rädda dem och bli som tack satta på himlen. Samma saga finns men med *Aphrodite* och *Eros*. *Cytherea* förvandlar sig till fisk, liksom i myten om gudarnas flykt undan *Typhon* och liksom i sagan om Askalon, och kastar sig i Euphrat.

Valen. *Ketos*. Havsdrake, fisk, monster, krokodil, *Cetus*. Valen som vaktar den fjättrade *Andromeda*. Råder över balsamerare o. gaphalsar.

Vintergatan ¹

Pilgrimsväg. Själarnas väg. Pilgrimsväg för själar. Himlens väg som motsvarar en jordisk väg och kallas vägen till *Santiago*, vägen till *Rom* eller vägen till *Jerusalem*. *S. Jakobs* väg. Jakobs stav är *Orions* stjärnbild. Det finns en bild av *S. Jakob* med en brinnande ljusstake i hand - vintergatan syns över honom. En stege, himlastegen, jakobsstegen varpå änglar stiger upp och ned. Paradisvägen. Enligt en rysk uppteckning kommer vintergatan om påsknatten ner till jorden och visar de fromma själarna vägen till paradiset. Guds väg. Vägen till gud. Djävulens väg. Himlens väg. Den vilda jakten går fram på Vintergatan. Djävulen som byggt Vintergatan bygger andra vägar, broar, slott och torn. Det finns en spridd saga om djävulen som byggde Vintergatan. Han miste sin lön om han ej blev färdig före hanegället. *Noahs* arks väg. *Moses* väg. Härväg. *Josephs* och den heliga familjens väg. *Maria* på flykt badade *Jesus* i Vintergatan. Regnbågen är jungfru *Marias* krona. Tolv Kretsformade stjärnor. *Marias* väg. *Orions* bälte är Mariarocken. Stora björn är *Marias* vagn. Vägen som *Maria* tog vid sin himmelfärd, (firas den 15 augusti). Mjölken som *Maria* utgöt, då hon sökte *Jesus* i templet. Odens vilda jakt går fram på Vintergatan. Virvelvinden är *Herodias* som sonar *Johannes* halshuggning. *Petrus* väg. *Johannes'*, *Bernhards*, *Blaise's*, *Michaels*, *Georges* väg. *Petrus* som himlens portvakt. *Petrus* halm, då han skakade sin halmsäck. *Petrus* stav är *Orions* bälte. *Brünhilds* väg. Mjölkgatan. Vita vägen. Mjölmarväg. Väg, beströdd med vitt mjöl. Vitt band. Halmväg. Stjärnväg. Moln. Röda moln. Vindträd. Vindgata. Väderträd. Vindens väg. *Abrahams* träd. *S. Jakobs* träd. *Macchabées* träd. *S. Jakobs* ljus. *S. Jakobs* strö eller

¹ H. Rotzler, Benennungen d. Milchstrasse, Erlangen 1913 och Roscher VI:1021

hans bärstol. Halmspår på himlen. (Under medeltiden strödde man halm före liktåg. Man bäddar de döda på halm. Kistan står på halmkärvar.) Himlen och Vintergatan är en själars väg. *S. Jakobs* vagn. *Odens* vagn och väg, - liksom *Jakobs, Abrahams och Davids. S. Jakobs* höna är *Plejaderna* som kallats ”vintergatan”. Vintergatan stöter mot jorden vid sitt slut.¹ På båda sidor om vägen ligger kostbara palats, byggda av skimrande byggstenar. Kristall-bro, byggd av djävulen. Mjolkström, varav människosjälarna dricka. Härifrån kommer himmelsk dagg på jorden. Änglarna ge härifrån de sjuka söt grädde. Vintergatan står i förbindelse med jordiska vattendrag. Vintergatan är en tidigare sols eller solens bana. Den är vägen där *Phaeton* styrde solvagnen. Vintergatan är en klyfta genom vilken man kan se paradisetets ljus och den heliga treenighetens, trefaldighetens glans under heliga stunder. Innan kroppen och själen skiljs, måste man företaga en pilgrimsfärd på vintergatan på dolkar och svärd. De stackars själarna måste gå på eggen, såvida man inte företagit pilgrimsfärden i livet. Vintergatan är mjöl, vit sand, korn, stoft, damm, papper, silver, is, halm strå, salt flod, band, fåra, plogfåra, spricka, orm, vinter *udros, ‘vattenorm’ grek. hydra ‘vattenorm’. Vintergata eg. ‘ormens väg, jfr. sanskrit *Nágavíthí* ‘ormens väg’ = Vintergatan. Ureliden, askan efter *Phaëthons* fall, (aska efter den brända himlen). Vintergatan är en förbindelsegata mellan himmel och jord; gudarna vandra på den, ‘die Götterstraße auf den von den Quellen des Okeanos dem Zeus die *Thetis* zugeführt wird. Kostig, agnar,, mjölksoffa, skinn, fäll, klädesstycke. Väg för de döda, *Hades* [Ro. VI:1027], helväg, dödsväg, härväg, de oroliga, osaliga andarnas väg. Trollkarlar och djävlar kommer därifrån. Det går dörrar dit. Himlens port [Ro.VI:1027]. Livets vatten, - vit som kristall. *Galatea*, nymf [Allen 474], *Eridanos*, silverflod. Stigen varpå andarna går till *Valhall* [Allen 476]. Fåglars väg [Finland] *Utsläppta ax*, damm, band, fascia. *Kvarnvägen*², en med mjöl lastad åsnas utspill, hundvägen, herdeväg, zigenarväg, jaktvägen (Vilde jägaren!), kiselstensfloden, andarnas väg, de dödas stig, krigarnas väg.³

Om Vintergatan skriver närmare Roscher:

¹ Gundel, Stern Glaube s. 17 v.

² Tillhagen, Himlens stjärnor 1991:50.

³ Bächtold-Stäubli VI:368.

1. Grekerna nämnde denna stjärnbild 'den himmelska mjölken'. Namnet kommer av de skenbart mjölkaktiga moln, som inbjuda till jämförelse, liksom att andra folk har andragit till jämförelse; mjöl, vit sand, korn (=säd), damm, papper, silver, is, agnar, halm, saltkorn o likn.
2. Den himmelska mjölken blev 'mjölkringen, mjölkbandet och mjölkgördlen'. Man såg här också en väg och kallade den 'mjölkvägen'. Den sågs som en flod, en mjölkström, ett himlens band och såsom en fåra eller spricka i himlen. Den kallades 'största kretsen' eller 'ringen'. Därvid betonades dess dimmiga, av flera moln bestående materia. Man betonade de två kanalerna som sammanflödar vid Altaret och Svanen. Dessutom framhölls, att Vintergatan två gånger skär ekvatorn och ekliptikan.
3. Babylonierna uppfattade stjärnbilden som orm, rep som var fastbundet vid pinnar eller såsom ett himmelsband.
4. Den är en flod som i breda stränder flyter fram genom stjärnornas blommor och genomskär zodiaken vid Tvillingarna och Oxen.
5. En avbildning av Vintergatan föreställer två gestalter och ett hjul; man har däri sett en personifikation av Dag och Natt.
6. Här ha de rastlösa onda andarna och häxorna sin hemvist. Det rör sig om en bildlig vidarebildning av den antika åskådningen, att Vintergatan är en uppehållsort för de upplysta själarna och gudarna.
7. Bilden kan föreställa Ops, då hon som ett prov på, att hon har fött, inför Saturnus, ur bröstet trycker ut mjölk, och sålunda skapar Vintergatan.
8. Ibland urartar bilden till 'en på kvast ridande häxa'. I stället för Vintergatans helgon framträder särskilt i fransk tradition djävulen. Vintergatan är Djävulens väg. Den arabiska uttydningen låter Vintergatan vara himlamodern och 'stjärnmodern'; hon när stjärnorna med sin mjölk.
9. Enligt pytagoréerna framskinner här urelden. För Platon är den bandet som sammanhåller hela himlen, den består av himmelskt ljus.
10. Vintergatan är en slags fog, spricka, genom vilken urelden framskymtar.
11. Vanligast är, att stjärnbilden uttyds som mjölk från en modergudinna. Det är ren mjölk, av vilken goda andar ger de sjuka grädde och mjölk, eller varav själarna dricka.

12. Man tillgrip som förklaring den tebanska lokalmyten, enligt vilken Hera pga av ett svek från Zeus gav den unge Herakles di.
13. Enligt en annan version gav hon inte spädbarnet Herakles, utan den redan vuxne hjälten frivilligt bröstet, för att ge honom odödlighet. Ty enligt vissa religiösa läror kunde Zeus söner endast bli odödliga om de hade ammat av Hera. För att uttyda den himmelska mjölken fogade man till den förstnämnda sagan att Hera, då hon märkte sveket, i vrede stötte barnet i från sig, varvid mjölken skvätte ut och spreds över himlen. Några droppar föll på jorden och blev liljor.
14. I stället för Zeus nämns också Hermes eller Athena som de, som smugglade in barnet till gudinnans bröst. Orsaken till att barnet skakade ut mjölken varierar också. Vidare nämns vid sidan av Herakles också Hermes och Dionysos som dem, vilka blev lagda vid Heras bröst och således var ansvariga för att mjölken skvätte ut.
15. Under medeltiden trädde i deras ställe den helige Bernhard och Jesus, och Heras mjölk omtolkades som Marias mjölk.
16. En annan version omtolkar Vintergatan som Ops mjölk. Då hon hade fött Zeus och i hans ställe räckt Saturnus en sten, vilken han sväljde, trodde han henne inte om att hava fött. Hon framtog, förtörnad sitt bröst, och tryckte som bevis ut mjölk. Mjölken sköt upp i en hög båge och bildade så Vintergatan.
17. Vintergatan ansågs också vara Solens väg, något som vissa naturfolk ännu anser. Den var också 'den gamla sol-vägen' som solen hade lämnat, eftersom vägen pga daglig färd hade bränt alltför djupt in i himlavalvet.
18. Enligt Phaetonsagan är Vintergatan spåret efter Phaetons färd och askan efter den förbrända delen av himlen eller fåran efter en stjärna som vid Phaetons färd ryckt sig loss och vid sitt fall bränt himlavalvet.
19. Franska och tyska omtydningar peka på Elias, David, Hackelberg och Wuid (=Wotan).
20. Begreppet med en väg i himlen har gestaltats än vidare. Man ser däri en förbindelseväg mellan himmel och jord. Gudarna vandra på den, och på den förs Thetis från Okeanos källor till Zeus.
21. Ovidius skildrar gudarnas väg med sina mjölkvita och av silverglänsande material gjorda guda-palats.

22. Den är också vägen, där Herakles framdrev Geryons boskap. Därav kommer den tyska benämningen 'kostig'. Liknande namn finns i Indien.
23. Senare tolkar gjorde därav 'tjuvens väg'. Tjuven hade orsakat vägen vid sin flykt, antingen genom sina fotspår, eller genom det stulna mjöl, halm, hö eller annat som han då tappat.
24. Vägen har på nygrekiska kallats 'kretsen där halmtjuven ilar fram' och vägen anses bestå av agnar, hackelse, mjölksocker, men också av skinn, fall eller klädesplagg.
25. Hos naturfolken är uppfattningen om vandringsvägen, färden på en vagn och flykten på himlagatan särskilt stark. Det är olika djur såsom hjort, elefant eller ko. Vidare gudar, särskilt guda-modern, Maria, Kristus, Petrus men också Gud själv. Vidare gestalter ur gamla och nya testamentet, fr a Elias, Henoah, Jakob, den helige Joseph m fl som sätts i samband med denna väg. Den kallas ty. Huldensstraße, Brünhilds väg, Irings väg, Irmins väg.
26. Den betecknas som vägen till Jerusalem, Santiago, Rom, London, Frankfurt, Nürnberg eller vägen som för till Paradiset eller himlen.
27. I forntiden var uppfattningen spridd, att Vintergatan var de dödas väg, den var en väg för upplysta själar och Heroer, hjältar ur det förgångna. Man ansåg den vara Hades och de lysande själarnas boning.
28. Detta erinrar om det tyska namnet Totenweg 'de dödas väg', Helväg och 'härvägen'. Därifrån komma oroliga andar, trollkarlar och djävulen.
29. Denna åskådan har vidgats till, att man där antagit olika vägar och dörrar, genom vilka de framtida besökarna ingå.
30. Man såg tre vägar och dörrar. Den ena är vid Skorpionen, - här steg Herakles upp till gudarna. Stjärnbilden Herakles ligger också över Skorpionen och gränsar till Vintergatan. - Den andra vägen för till porten mellan Kräftan och Lejonet; den tredje porten ligger mellan Vattumannen och Skytten.
31. Senare talar man endast om två portar, den ena vid Stenbocken. Denna stjärn-gud mottar de uppstigande själarna, löser alla dödliga beståndsdelar från själen och gör den odödlig och gudomlig.
32. Tydningen av Vintergatan som en himmelsport har hållit sig hos araberna. Den andra porten ligger vid Kräftan. Härifrån nedstiger den gudomliga själen till jorden för att inkarneras.

33. Den gudomliga mjölken från stjärnorna och jordisk mjölk bringas i de hemliga lärorna i ett nära sammanhang med själen och uttyds olika. En särskild lära utvidgar detta slags eviga själsliv till att gälla för endast vissa invigda. Endast en nations största, diktare, filosofer, statsmän och övriga framstående dödliga ha denna förmån.
34. Egyptier och vissa naturfolk se i Vintergatan en viss jordisk flod. Andra anse den vara en himmelsk flod; 'Livsvattnets rena ström, vit som kristall'. Vintergatan är Jordan, Ganges eller någon viss annan flod.
35. Vintergatan har liten betydelse i astrologi och väderspådom. Här framträda mer de förnämsta stjärnorna inom Vintergatan. Och vid ställande av horoskop har t ex Altaret som ligger i Vintergatan haft betydelse.
36. Stjärnfall och stjärnskott i Vintergatan ha tidvis tillmätts en särskild betydelse.
37. Den romerska folktron satte samband mellan fruktbarhet, rost på säden, skadad skörd och Vintergatans mjölkartade saft.
38. Plinius satte härvid också samband med månens ställning och Örnens och Sirius' uppgångar. Dessa stjärnbilder ligger i Vintergatans nordliga resp. sydliga delar. Men Vintergatans faser beaktas inte i kalendern. Däremot noteras dess uppgång, kulmination och nergång.
39. Andra namn (Tyskland) på Vintergatan är; Vädergatan, Vindens väg och Väderträd.

Rotzler, Mjölkvägen, Vintergatan i franskan.

40. Mjölkvägen, Vintergatan är en pilgrimsväg, vägen till Jerusalem, Rom och Santiago. Vintergatan är en själars väg. Den som inte företagit pilgrimsfärden i livet, måste göra det efter döden.
41. Vintergatans namn innehåller vägens mål. Folktron uppfattar himlen som en avbild av jorden med floder, vägar, berg och dalar. Betydande jordiska och bibliska händelser tänkas äga rum i himlen. Efter blodiga slag kämpar i sagan de fallna där vidare. Jordiska vägar ha sin motsvarighet på himlen i Vintergatan.
42. Vintergatan är St Jakobs väg. Vintergatan är tänkt som den stege, vilken Jakob i drömmen såg. St Jakobs väg är pilgrimsvägen till Santiago.

43. Ett brett skum-band i vattnet kallas St Jakobs väg, då, enligt legenden den helige Jakob vandrade på floden Vilaines [Bretagne].
44. Jakobsstav. Stjärnbilden Orion heter på flera orter 'Jakobs stav'. Jakob är pilgrimernas skyddspatron.
45. Bildliga framställningar visa aposteln Jakob gående på en stenlagd gata. Det är natt och den helige bär en brinnande ljusstake i handen och över honom ser man Vintergatans stjärnband.
46. Pilgrimslegender. Vintergatan är själarnas pilgrimsväg till Santiago. Innan själen skiljer sig från kroppen, och går till sin egentliga destination, måste en pilgrimsfärd företas på Vintergatan, som är besatt med dolkar och svärd och på dessas egg måste de stackars själarna gå fram. Den som i livet företagit denna pilgrimsresa - det räcker, att han vallfärdat till ett närliggande kapell, vigt åt aposteln Jakob - besparar sin själ den kvalfulla resan.
47. På andra ställen lägger man inför den dödes resa till Santiago ett guldmünt i munnen.
48. Jakobs stege är ett namn på Vintergatan. Det anses på vissa ställen, att själen, då den lämnar kroppen måste gå uppför Jakobs stege. Vintergatan är också himlastegen på vilken Jakob såg änglarna stiga upp och ned.
49. Jakobs väg såsom Vintergatan är ursprungligen pilgrimsvägen till Santiago snarare än himlastegen.
50. Man har i 'vägen till Santiago' sett en omtydning av sagan om stjärnprinsarna och Dioskurerna (s. 14). Enligt denna tolkning gå de båda Jakob, liksom forntidens dioskurer, upp i dag- och nattstjärnan; Jakobus maior är såsom stjärnprins begravnen i Compostella.
51. Galaxia har eventuellt samband med Galizia (Grimm).
52. St Jakobs väg.
53. Vintergatan är en väg för Karlavagnen.
54. På holländska heter vintergatan 'Brunhildenstraße'.
55. Sagopersonen Iring, som var den Thüriske kungens, Hermafrids rådgivare, finns i namn på Vintergatan.
56. Vägen till Spanien.
57. Vägen till Rom.

Religiösa namn.

58. Vintergatan är vägen till Paradiset.

59. Enligt en tro i Ryssland kommer om påsknatten Vintergatan ner på jorden och visar de fromma själarna 'vägen till paradiset'.
60. Den gode gudens väg, gudavägen, vägen till Gud, eller enbart själars väg.
61. Vintergatan har samband med djävulen.
62. Vägen till himlen, himlavägen.
63. Djävulens väg.
64. Den vilda jakten äger rum på Vintergatan.
65. Djävulen bygger vägar, broar, slott och torn, varför hans samband med Vintergatan är särskilt tydlig (s. 24).
66. En präst har avtalat med djävulen, att han mot prästens själ, på en natt, före hanegället, skall bygga vintergatan. Innan vägen är färdig väcker prästens piga tuppen och djävulen måste ge upp arbetet och avstå från lönen.
67. Vintergatan byggdes på en natt av tusen djävlar

Bibliska namn

68. Vintergatan är 'vägen till Egypten', Israels väg, israeliternas väg, judarnas väg.
69. Noas arks väg.
70. Moses' väg.
71. I Ryssland, Tartarernas väg, på vilken de kom vid sit infall.
72. Härarnas väg.
73. Trälarnas väg.
74. Josefs väg.
75. Jungfruns väg, vägen som den heliga familjen tog, då den flydde till Egypten.
76. Vintergatan är vägen som Maria tog, då hon sökte efter Jesus i templet. Det är vägen på vilken Maria for till himlen och vägen varpå Maria reste till Jerusalem.
77. Vintergatan är mjölken som Maria utgöt, då hon sökte efter Jesus i templet och som på Guds inrådan sattes på himlen.
78. Vintergatan är Jakobs stege, bildad av de mjölkdroppar som föll från Marias bröst, under en resa på jorden (s.28).

79. Davids väg, Elias for till himlen på Karlavagnen.
80. Holophernes, Herodes, Kain och David uppträda som vilde jägaren i Wotans ställe. Wotans vilda jakt går fram längs Vintergatan, vilket förklarar 'Davids väg'.
81. Karlavagnen är Davids vagn. Karlavagnen går fram på Vintergatan.
82. Johannes väg.
83. Petrus väg, himlens portvakt. Vintergatan är 'Petrus' halm'. Petrus skakade halmsäcken och bildade sålunda Vintergatan. Stora björn kallas 'Petrus vagn'. De tre stjärnor i Orion kallas förutom Jakobs stav också 'Petrus stav'.
84. St Bernhards väg.
85. St Georges' väg. [St Blaise och St Mikael förklaras genom den betydelse dessa ha haft såsom väderhelgon.]

Icke religiösa lokalnamn

86. Vägen till Frankfurt, Aachen, Nürnberg, Köln, London, vägen från Neapel till Rom; vägen till Rom är byggd av jättar och demoner, feer, drottningar och prinsessor.
87. Vintergatan heter på holländska Brunelstraet 'Brünhildenväg'. Brunhilde låter djävulen reparera vintergatan till priset av sin själ. Arbetet skall vara fullgjort före hanegället. Den sluga Brunhilde går tidigt om morgonen lönnligt till hönsgården, rasslar med sin silkeklädning, tänder plötsligt upp eld och uppväcker på så sätt tuppen, innan djävulen avslutat sitt arbete och hon förlorat sin själ.
88. Med anslutning till Romarvägen heter Vintergatan också 'den stensatta vägen'.
89. Vintergatan kallas f övr 'den mjölkfärgade vägen', vägen av mjölk, den vita vägen, vägen, mjölkväg, kvarnväg (s. 36).
90. Vintergatan uppfattades som en med vitt mjöl beströdd väg.

91. Den kunde uppfattas som en strimma, ett streck eller ett spår.
'Det vita spåret', 'det vita bandet'.
92. Den var ströbädd, halmväg, stjärnväg.

Vintergatan som moln

93. Vintergatan jämföres med ett moln eller dimstreck, ett rött moln.
Vind-träd, vind och Vintergatan står i samband. Röda moln och vind hör samman. Vinden uppträder som moln, och Vintergatan såsom väderträd, vind-träd, vind-rot och vindens väg.

Särskilda molnnamn, moln såsom träd.

94. Abrahams träd, Mackabéernas träd, vind-träd, vind-rot, Abrahams skägg, Jakobs träd, Väderträd = Abrahams-träd.
95. I moln- väderträdet ser många myt-forskare ett världsträd (s. 41), såsom asken Yggdrasil, vilken förbinder himmel och jord och Helvete, och vars grenar utbreder sig över himlen.
96. Väderträd och Vintergatan blir ofta likställda. Vind-träd och Vintergatan är samma sak.
97. Man uppfattade, att de bibliska fäderna bodde på firmamentet. Moln kunna kallas Adams-träd. Stora björn kallas Abrahams vagn.
98. Andra namn är Abrahams båge, Abrahams skägg, St Jakobs träd och väg, Mackabéernas träd. Folkfantasin ihågkommer dessa bibliska personer pga deras himmelska härstamning.
99. Jesses träd. På talrika målningar och skulpturer ser man Kristi stamträd. Det bär med rätta patriarkens namn, ty Jesse ligger under, sovande och ur bröstet, munnen och huvudet växer kraftiga grenar, vilka var och en ytterst bär en av Kristi förfäders namn. Dylika 'Jesses träd' finnas under Katedralen i Compostella m fl platser. Med namnet Jesse träd för Vintergatan är Kristi släktregister i väder-träd, moln och Vintergatan fullständigt företrädda. (Adam, Abraham, Jesse, David, Joseph och Maria).
100. Det hedniska sättet att se på moln- väderträdet har blandats med de biblisk- kristna tankarna.

Vintergatan som stjärnbild

101. St Jakobs ljus, Jakobs ströbädd, Vintergatan är spilld halm. Under medeltiden spelade halm och strå på vägar och i hus stor roll. Man strödde halm i liktågens väg. Den dödes själ skulle på det sättet finna vägen tillbaka till sorgehuset. Man bäddade de döda på halm, kistan stod på halmkärvar. I en överföring av denna jordiska halm-väg såg man himlen och Vintergatan som en själers väg (s. 49).
102. St Jakobs kulle eller gravhög. St Jakobs vagn är Karlavagnen, som går fram på Vintergatan som kallats 'vagnväg'.
103. Karlavagnen och Vintergatan förbindas med Wotan och Karlavagnen kallas Wotans vagn men också Jakobs, Abrahams och Davids vagn.
104. Plejaderna såsom kycklingar eller hönor eller hönsrede, ha jämförts med Vintergatan som helhet. Plejadernas namn *Hönor* har också överförts på Stora björn och Polstjärnan.

Vintergatan som världsträd och nornerna (enligt Ed-dan)

105. Gudarnas huvudstad är vid Yggdrasils ask. Gudarna dömer vid asken.
106. Asken är det största träd och dess grenar bredas ut över all världen i himlen.
107. Asken har tre rötter 1) hos asarna, 2) hos rimtursarna, 3) över Nifelhem. Under denna rot är brunnen Vergelmir, där draken Nidhögg gnager trädets rot.
108. Under den rot som vetter åt hrimtursarna är Mimes brunn. I brunnen är visdom dold och Mimer, som är full av visdom, dricker av brunnen ur Gjallarhornet. Där kom Allfader och utbad sig en dryck ur brunnen. Det fick han inte förrän han lagt sitt öga i pant. Odens öga är i brunnen och Mimer dricker varje morgon av Valfaders pant.
109. Tredje roten står i himlen och därunder är en helig brunn, Urdarbrunn, där gudarne har sin domstad, tingsplats. Var dag rider asar dit upp på Bifrost, det är asars bro.

- 110.Under asken vid brunnen är en sal och därur kommer tre mör;
Urd, Verdandi och Skuld. De kallas nornor.
- 111.De skapa ålder.
- 112.Det finnas flera nornor; de kommer till vid varje barns födelse,
och några nornor är av guda-släkt, andra av alv-släkt och några
av dvärg-ätt.
- 113.Nornor råder över folks öde, så att somliga får gott och rikt liv.
Andra ha litet län. Några få långt liv, andra kort. Goda nornor
skapar god ålder men onda nornor vållar olycka.

Asken Yggdrasil

- 114.Örn, som mycket vet, sitter i asken. Mellan hans ögon är en hög,
Väderfalner. En ekorre, Ratatosk, ränner upp och ned efter asken
och bär avundsord mellan örnen och draken Nidhögg.
- 115.Fyra hjortar ränner i askens grenar och bita barr.
- 116.Många ormar ligger under asken i Vergelme. Nornorna vid
Urdarbrunn tar var dag vatten ur brunnen och vit ör, vit grus, som
ligger omkring brunnen och öser upp över asken för att dess gre-
nar inte skall ruttna. Det vatten är så heligt, att allt som kommer i
brunnen blir vitt som hinnan innanför äggskalet.
- 117.Daggen som faller från asken ned på jorden kallas honungsfall
och där av föds bin.
- 118.Två fåglar föds i Urds brunn. De heter svanor.
- 119.Under trädet finns en källa, ur vilken nornor komma.
- 120.Ingen vet av vad rötter det vindomsusade trädet kommer.
- 121.Överst i trädets topp sitter Hräsvalg, jätte i örn-hamn som fram-
kallar vind och stormar, när han lyfter vingarna till flykt.
- 122.Trädet kallas Läråd och skänker lä för vinden.
- 123.Trädet betas av geten Heidrun och hjorten Eiktyrnir som båda
står på Valhalls tak.
- 124.Ordet norna kommer av en rot som betyder 'sno, vrida'. Nor-
norna tänktes spinna varje nyfött barns ödestrådar. Om barnets

öde blev väldigt, kunde de fästa ödestrådarna uppe vid Polstjärnan och spänna ut dem över hela jorden.

125. Över alla norner stod de tre, som vid guldålderns slut steg upp ur ödesbrunnen vid Yggdrasil.

126. De tre nornorna voro de som införde döden och de härstammade från dödens iskalla nejder i Jotunheim (Ohlmarks, *fnord. lex.*).

127. Nornor skar i trä, lade lag, skipade öden och bestämde liv.

Norner som jungfrur, Marior i tysk folktro. (Böhme, *Deutsches Kinderlied*, s. 84 v., 158 v., 199, v. 213.)

128. Jungfrurna, nunnorna, dockorna eller Mariorna bor i ett klockhus, sommarhus eller gyllene hus. De är tre till antal och beskrivas ibland som vackra, ibland som gamla.

129. Den ena spinner silke.

130. Den andra binder vide, band eller vidjor, spinner band eller snor, vrider vidjor. Hon spinner guldband, spinner en knippa lin, vecklar eller nystar garn eller skaver krita.

131. Den tredje går till solens hus och släpper ut den gyllene solen, spinner klart guld, går till ett klockhus och släpper där ut den heliga solen. Hon öppnar himlen. Hon sitter vid brunnen, där hon har funnit ett barn. Vad skall barnet heta? Vem skal tvätta barnets lindor.

132. Det hänger en ängel på väggen och har ett ägg i hand. När ägget faller ned, så är solen slut.

133. Den tredje spinner en röd rock för vår Herre Gud.

134. Den ena har en hals, den andra en hjässa, den tredje har inga tänder.

Nornerna i Storksången, (som sjungs då storken kommer eller strax före påsk).

135. Storken kommer, flyger över bagarns hus och hämtar sig en 'hetvägg', semla eller tre bröd. Där tittar tre gamla kvinnor ut. I underjorden är ett hus. Där skådar tre gamla jungfrur ut.

136. Den ena spinner silke, flätar, vrider vide.

137. Den andra smular krita eller nystar garn.

138. Den tredje går till brunnen, har en röd rock. Vid brunnen har hon, jungfru Maria, funnit ett barn som var bundet med guld.

den 9 september 2012

Vem skall lyfta det? Peter med gudfadern. Vad skall barnet heta?
Vem skall tvätta lindorna. Vem skall döpa barnet? Prästen med
tvålen, såpan!

139. Vår fru öppnar dörren och släpper ut den heliga solen. Skuggan
lämnar hon därinne hos barnen.

Solsång.

140. 'Sol, sol skin, far över Rhen' ...far över klockhuset. Där tittar tre
vackra dockor ut. Maria kommer med barnet, som har ett ägg i
handen. Hon vill gärna äta det.

141. Den första spinner silke.

142. Den lär sig spela fiol.

143. I huset står en docka, i trädgården ett hönsnäste, ett rede. Det står
tre silkedockor där, den ena spinner silke osv.

144. 'Bim, bam klocka' ..där ovan står en stock, ett sköldhus. Tre
mamseller tittar ut. De släpper ut solen.

145. 'Kära sol!' .. giv smör i tunnan, mjöl i säcken! Öppna himlens
port! Kära sol, kom ut!

Sommar- och regnsång.

146. 'Blåa, blåa moln, Maria har mjölkat, sju kor i ett stall'.

Vid dimma.

147. Tre vackra dockor tittar ut. Den ena spinner klar silke, den andra
grovt siden. Den tredje spinner tråden som går upp till himlen.

Valkyrior (Enl. Eddan).

148. Yngsta nornan, Skuld, är valkyria och rider jämt och väljer val
dvs fallna kämpar, som får komma till Oden i Valhall. Valkyri-
orna i denna hall bär dryck, ombesörjer bordbonader och ölkru.
Valkyrior äro sköldmör och kan även vara kunga- och hövdinga-
döttrar som slutit avtal med Oden. På gudens befallning blir vissa
kämpar av valkyriorna fällda och förda till Valhall. Sköldmörna
görs av Oden osårbara och kan rida genom luft och över hav.

Enhärjar

149. De fallna kämparna för sedan ett bekymmerslöst liv i Valhall. De livnär sig av fläsk från galten Sährimne. Denna gris kokas varje dag, äts upp och är åter hel om aftonen. Stekaren i Valhall heter Andhrimne och kitteln Eldhrimner. Den vist som står på Odens bord ger han sina ulvar Gere och Freke; själv lever han av vin allena. Han har två korpar, Hugin och Munin, som sitter på hans axlar. Dem sänder han var dag ut i världen för att kunska.
150. Enhärjar dricker ej vatten, det vore att förolämpa dem som utstått sår och bulnader att bjuda dem vatten, nej, de dricker mjöd, som rinner ur geten Heidruns juver. Geten står på Valhalls tak och betar barr av trädet Läradr [=Ygdrasil], medan mjödet från getens spenar var dag fyller karet i salen, så att alla därav blir fulldruckna.
151. Då enhärjarna inte dricker, slåss de. Var dag, då de ha klätt sig, drar de på sig härkläder och går ut på gården, slåss och faller varandra. Det är deras lek, och då det lider åt middag, rider de hem till Valhall och sätter sig till bords för att dricka.

Sejd

152. I Valhall dödades en gång Gullveig; det var i samband med den första striden i världen mellan asar och vaner, ungefär motsvarande den första striden mellan Olympens gudar och titanerna i den antika mytologin. Gullveig spetsades på spjut och brändes tre gånger. Hon blev tre gånger bränd och var tre gånger född, men levde likväl vidare (Vlsp.21-22).
153. Hon kallades Heidi och kunde spå, trolla med spö och sejda till glädje för onda kvinnor.
154. Sejdkonsten var trolldom hos de fornnordiska folken. Sejdkonan satt på en ställning och sjöng en trollsång och trolleriet avsåg, att utforska framtid, bota sjukdom, skydda mot vapen och gift, hjälpa i barnsnöd, dämpa eld och storm, vinna kvinnors kärlek, besvärja döda och andar, men också att åstadkomma storm och skeppsbrott, orsaka sjukdom, vansinne och död, skada boskap, gröda, hus och hem och förvandla människor till djur, särskilt vargar och björnar. Utövare av skadlig sejd dödades ofta genom att stenas [Nord. fam. bok 'sejd'].

Häxor

- 155.De fornnordiska sejdkonorna lever i hög grad vidare i medeltidens och nya tidens häxor och trollkarlar.
156.Dessa kunde utforska framtiden¹,
157.bota sjukdom²,
158.skydda mot vapen³,
159.vinna kvinnors kärlek⁴,
160.besvärja döda och andar⁵,
161.åstadkomma storm och framkalla hagel⁶,
162.orsaka sjukdom⁷ och död⁸,
163.skada boskap⁹,
164.skada gröda¹⁰,
165.förvandla människor,
166.ikläda sig djurskepnad¹¹,
167.förvandla till djur¹²,
168.orsaka skada med trolleri¹³.
169.Häxor som brändes på bål, men detta till trots levde vidare, är ett vanligt motiv¹⁴, vilket i hög grad påminner om Eddans sejdkona, Gullveig¹⁵, som vart stungen på spjut i Valhall och tre gånger brändes, men likväl levde vidare.

¹ Li VI:182

² Mickel nr 23, Li VI:166.

³ FSV XVII:723.

⁴ Li VI:160.

⁵ Li VI:203.

⁶ Li VI:147, 149, FSV XVII:680.

⁷ FSV XVII:695, 696.

⁸ FSV XVII: 696 -98.

⁹ Li VI:109, FSV XVII:705, 706, 708.

¹⁰ Li VI: 109, 120.

¹¹ FSV XVII: 692.

¹² Li VI:214.

¹³ Li VI: 122-24, FSV XVII:701.

¹⁴ Mickel nr 23, FSV XVII:730, Li VI:241.

¹⁵ V1sp. 21

De indiska månstationerna med motsvarande stjärnbilder

- Acvini;** Acvinerna var gryningens tvilling-gudomligheter.
Bharaní; bärare
Krittika; Guden Skandhas tolv ammor. Nymfer, namn på plejaderna¹.
Rohini; den röda kon.
Margaciras; hjorthuvudet.
àrdrá ; den våta, fuktiga.
Punarvasu; ynnest, gåva, välgärning.
Tishya; namn på en himmelsk bågskytt.
àchlesa; omfamning.
Maghá;
Phálguni; namn på den månad, då full-månen är i stjärnbilden Phalguní (februari-mars).
Hasta; hand.
Chitra; ljus, klar. (April).
Sváti.
Vi-sakha; gaffel, tjuga.
Anurádhá
Jyesthá; namn på sommarmånaden (maj-juni), dvs dagen då full-månen står i Jyeshthá.
Múla;
Ashádhá; omöjlig att besegra.
Shrávana; hörbar, namn på juli-augusti, dvs dagen då fullmånen står i Shrávana.
Dhanishtha; mycket rik.
Satabhishaj.
Bhadrapadá; välgörande fötter.
Revati; rik.

¹ Av *Kritti* 'skinn, hud' och *kritta* 'skära'.

